

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ
ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ І МАРКЕТИНГУ
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ, ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА
АДМІНІСТРУВАННЯ**

**ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач кафедри,
д.н. держ.упр., проф.
_____ А.М. Пугач
«_____» грудня 2020 р.**

ДИПЛОМНА РОБОТА

**на здобуття освітнього ступеня «Магістр» за освітньо-професійною
програмою «Публічне управління та адміністрування» зі спеціальності
281 «Публічне управління та адміністрування»**

на тему:

**УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДХОДІВ ДО РОЗРОБКИ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ
ПРОГРАМ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ**

Здобувач

Блиндюк О.Е.

**Науковий керівник,
д.н.держ.упр., проф.**

Пугач А.М.

Дніпро – 2020

ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**Факультет** менеджменту і маркетингу**Кафедра** менеджменту, публічного управління та адміністрування**Спеціальність** 281 «Публічне управління та адміністрування»**Освітня-професійна програма:** «Публічне управління та адміністрування»**Освітній ступінь:** «Магістр»**ЗАТВЕРДЖУЮ**

Зав. кафедри _____

« _____ » _____ 201 р.

ЗАВДАННЯ**на дипломну роботу студенту****Блиндюк Ользі Едуардівні**

- 1. Тема роботи** «Удосконалення підходів до розробки та реалізації програм у сфері державної молодіжної політики»,
керівник роботи Пугач Андрій Миколайович, д.н.держ.упр., професор,
затверджені наказом ректора ДДАЕУ від «_08_» _жовтня_ 2020 р. № 2548_.
- 2. Строк подання студентом роботи** – _____ грудня 2020 року.
- 3. Вихідні дані до роботи** річні звіти, виробничо-фінансові плани, бухгалтерська документація, літературні джерела.
- 4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розкрити).** 1. Теоретичні основи вивчення регіональних програм у сфері державної молодіжної політики. 2. Програми у сфері державної молодіжної політики в Україні на регіональному рівні: проблеми та здобутки. 3. Перспективи розвитку практики програмного вирішення проблем молоді в Україні. Висновки.
- 5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень).**
1. Тема, мета, задачі. 2. Теоретичні основи вивчення регіональних програм у сфері державної молодіжної політики. 3. Програми у сфері державної молодіжної політики в Україні на регіональному рівні: проблеми та здобутки. 4. Перспективи розвитку практики програмного вирішення проблем молоді в Україні. 5. Висновки.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
2, 3	Дмитрієва В.А., доцент		

7. Дата видачі завдання 31 жовтня 2019 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Вибір теми і об'єкта дослідження, розробка завдання і графіка робіт	Жовтень 2019	
2	Вибір і опрацювання літературних джерел. Теоретичний розділ роботи	Листопад 2019 - Квітень 2020	
3	Аналіз діяльності підприємства та написання аналітичного розділу роботи	Травень-Серпень 2020	
4	Розрахунок та написання проектного розділу	Вересень-Жовтень 2020	
5	Написання висновків та пропозицій	Листопад 2020	
6	Підготовка доповіді та ілюстративного матеріалу до захисту роботи	Грудень 2020	

Студент _____

(підпис)

Блиндюк О.Е.

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____

(підпис)

Пугач А.М.

(прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

Магістерська робота: 78 с., 55 використаних джерел.

Державна молодіжна політика в Україні є пріоритетним і специфічним напрямом діяльності держави. В умовах зростаючих вимог до забезпечення сталого людського розвитку актуальною є потреба оновлення державно-управлінських підходів до вирішення проблем молоді. Особливого значення набуває питання регіонального рівня здійснення державної молодіжної політики як складової забезпечення соціально-економічного розвитку регіону. Актуальність проблематики також обумовлюється потребами врахування сутності та змісту реформування територіальної організації влади в Україні.

У роботі узагальнено теоретичні підходи до розгляду державної молодіжної політики на регіональному рівні та розкрито місце програм в загальному механізмі її формування та реалізації. У дослідженні проаналізовано державну цільову соціальну програму «Молодь України». На основі результатів аналізу регіональної цільової соціальної програми «Молодь Дніпропетровщини» на 2012 – 2021 роки та врахування досвіду Європейського Союзу обґрунтовано напрями удосконалення підходів до розробки та реалізації молодіжних програм на регіональному рівні.

Теоретичні висновки та практичні рекомендації роботи спрямовані на забезпечення підвищення результативності і ефективності програм у сфері державної молодіжної політики на регіональному рівні, покращення умов соціального становлення та розвитку молоді. Результати дослідження можуть бути використані у практичній діяльності місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування.

Ключові слова: державна молодіжна політика, регіональні програми, органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, молодь, гуманітарний розвиток.

Ключевые слова: государственная молодежная политика, региональные программы, органы исполнительной власти, органы местного самоуправления, молодежь, гуманитарное развитие.

Key words: public youth policy, regional programs, executive bodies, organs of local self-government, young people, humanitarian development.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1	
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ ПРОГРАМ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ	13
1.1. Державна молодіжна політика на регіональному рівні: теоретичні підходи до розгляду	13
1.2. Механізм формування та реалізації державної молодіжної політики в Україні: програми як основний інструмент цієї політики	22
РОЗДІЛ 2	
ПРОГРАМИ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ЗДОБУТКИ ..	30
2.1. Державна цільова соціальна програма «Молодь України»: зміст діяльності органів виконавчої влади щодо підтримки молоді на регіональному рівні	30
2.2. Програми підтримки молоді у вимірі змін державно-управлінських підходів до здійснення державної молодіжної політики на регіональному рівні	39
РОЗДІЛ 3	
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРАКТИКИ ПРОГРАМНОГО ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ МОЛОДІ В УКРАЇНІ (НА ПРИКЛАДІ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)	48
3.1. Аналіз регіональної цільової соціальної програми «Молодь Дніпропетровщини» на 2012 – 2021 роки у вимірі забезпечення гуманітарного розвитку України	49
3.2. Удосконалення практики розробки та реалізації програм у сфері державної молодіжної політики на регіональному рівні з урахуванням досвіду ЄС	61
ВИСНОВКИ	71
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	79
ДОДАТКИ	86

ВСТУП

Молодь як важливий фактор, умова та засіб для соціальних змін, а також інноваційна сила посідає ключове місце в діяльності держави. В Україні питання соціального становлення та розвитку молоді висвітлюється в пріоритетному напрямі такої діяльності - державній молодіжній політиці. Ця політика спрямована на молодь, молодь у віці від 14 до 35 років.

Основними законодавчими актами молодіжної державної політики в Україні є Декларація "Про загальні принципи державної молодіжної політики в Україні" (15 грудня 1992 р.), Закон України "Про сприяння соціальному формуванню та розвитку молоді в Україні" (5 лютого 1993 р.), Закон України "Про молодіжні та дитячі громадські організації" (1 грудня 1998 р.) Та Закон України "Про соціальну роботу з дітьми та молоддю" (21 червня 2001 р.). Багато указів Президента України, постанов та розпоряджень Кабінету Міністрів України спрямовані на вирішення проблем молоді, регулювання питань їх соціального становлення та розвитку.

Молодіжне законодавство визначає державну молодіжну політику як систематичну діяльність держави у відносинах з особою, молоддю, молодіжним рухом, яка здійснюється в законодавчому, виконавчому, судовому полі та має на меті створити соціально-економічні, політичні, організаційні, правові умови та гарантії самовизначення життя. інтелектуальний, моральний, фізичний розвиток молоді, реалізація її творчого потенціалу як у власних інтересах, так і в інтересах України. У Стратегії розвитку національної молодіжної політики на період до 2020 року зазначено, що одним із пріоритетів державних органів щодо забезпечення економічного розвитку, відкритого суспільства та інтеграції України до світового співтовариства є вдосконалення роботи в основних сферах національної молодіжної політики. молодь.

Основними досягненнями незалежної України у сфері «підтримки молоді є створення законодавчої бази для регулювання суспільних відносин у всіх сферах молоді, створення центральних та місцевих органів виконавчої влади

для забезпечення формулювання та реалізації державної молодіжної політики, створення мережі молодіжних установ, регіональні молодіжні програми, запровадив механізм підтримки молодіжного руху та різних категорій молоді тощо».

Водночас проблеми молоді у всіх сферах суспільного життя, довготривалі реформи в соціально-гуманітарному блоці державної політики, зміна державних підходів до вирішення проблем молоді з патерналістського на державно-громадський підхід вимагають пошуку шляхів вдосконалення державного управління в державній молодіжній політиці в Україні. Питання на регіональному рівні стають особливо актуальними. При цьому особливу увагу слід приділити виявленню можливостей для розвитку державної молодіжної політики на регіональному рівні в контексті реформи місцевого самоврядування та територіальної організації управління в Україні.

До основних проблем реалізації державної молодіжної політики належать: неповне правове регулювання; низький рівень наукового обґрунтування процесу реалізації державної молодіжної політики; низький рівень взаємодії центральних та місцевих органів виконавчої влади та громадських об'єднань, що представляють інтереси молоді; незрозуміле визначення прав та обов'язків молоді та суб'єктів, залучених до реалізації національної молодіжної політики. Необхідність вирішення цих питань на регіональному рівні є особливо важливою. Молодіжна політика на регіональному рівні повинна, з одного боку, враховувати загальну перспективу розвитку молоді в країні, а, з іншого боку, базуватися на основному змісті стратегії регіонального розвитку.

До дослідників, які здійснювали ґрунтовні дослідження державної молодіжної політики, у тому числі, питання її здійснення на регіональному рівні належать Г. В. Коваль, Є. І. Бородін, М. П. Перепелиця. Окремі аспекти державної молодіжної політики на регіональному рівні знаходять висвітлення у роботах І. М. Гузенко, А. О. Васильєва, Г. О. Ропасової, М. В. Гуцалової, В. М. Тименка, Ю. М. Шевцової та інших.

Теоретичною основою розкриття теми магістерської роботи є ґрунтовні публікації з теорії державного управління, публікації з деяких аспектів державного управління.

Одним із найважливіших напрямків досліджень щодо вдосконалення існуючої практики допомоги молоді є пошук та обґрунтування шляхів вдосконалення підходів до розробки та реалізації національної молодіжної політики на регіональному рівні. Зрештою, молодіжні програми є одними з основних елементів механізму реалізації цієї політики. Це вимагає підвищення рівня знань про нові теоретичні, методологічні, правові, фінансові основи для розробки та реалізації програм, а також нових підходів та найкращих практик у цій галузі.

Ефективність та результативність регіональних молодіжних програм визначається ступенем їх впливу на поліпшення становища молоді, здатністю вирішувати проблеми молодіжного середовища. Пріоритетами державної молодіжної політики на найближчі роки є: «створення умов для якісної освіти молоді, вдосконалення системи безперервної освіти, підтримка талановитої та талановитої молоді; пропаганда здорового способу життя; створення умов для працевлаштування молоді, підвищення мотивації до праці, професійного навчання та перепідготовки; поліпшення житлових умов молоді та молодих сімей; посилення участі молоді у формуванні та реалізації національної молодіжної політики; збільшення кількості громадських об'єднань, що представляють інтереси молоді та обсягів фінансування молодіжних програм; інтеграція української молоді до європейської молодіжної спільноти; підвищення рівня активності молоді у суспільному житті». Тому ці проблеми повинні бути відображені в регіональних молодіжних програмах.

Сучасні підходи до мислення про молодь базуються на її мисленні з точки зору збереження та розвитку людського потенціалу, що визначає сьогодення та майбутнє суспільства. Забезпечення умов для створення та використання цього потенціалу як в інтересах молоді, так і для різноманітного розвитку регіону та підвищення його конкурентоспроможності є необхідним

завданням державного управління. Важливість цього питання посилюється необхідністю більшого врахування таких аспектів, як підвищення рівня участі молоді у формуванні та реалізації регіональної національної молодіжної політики під впливом глибоких процесів соціальних перетворень.

Однією з тенденцій розвитку молодіжної політики в Європейському Союзі є постійне розширення молодіжного сегменту (молодіжна політика) та його інтеграція в інші політики в соціальній, економічній, політичній та культурній сферах. Діяльність місцевих державних органів, органів місцевого самоврядування у напрямку роботи з молоддю базується на ставленні до молоді як до сильного потенціалу для розвитку даної території. Це відображено в конкретних документах, що визначають зміст та керівні принципи для розвитку європейської молодіжної політики, зокрема в Європейській хартії про участь молоді у громадському житті на місцевому та регіональному рівні (21 травня 2003 р.).

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є обґрунтування напрямів удосконалення підходів до розробки та реалізації програм у сфері державної молодіжної політики в Україні на регіональному рівні.

Для досягнення мети визначено такі основні завдання дослідження:

- узагальнити теоретичні підходи до розгляду державної молодіжної політики на регіональному рівні;
- розкрити місце програм як одного з основних елементів механізму формування та реалізації державної молодіжної політики в Україні;
- дослідити державну цільову соціальну програму «Молодь України» як основу для діяльності органів виконавчої влади щодо підтримки молоді на регіональному рівні;
- охарактеризувати регіональні програми підтримки молоді у вимірі змін державно-управлінських підходів до здійснення державної молодіжної політики на регіональному рівні;
- проаналізувати регіональну цільову соціальну програму «Молодь Дніпропетровщини» на 2012 – 2021 роки у вимірі забезпечення гуманітарного

розвитку України та обґрунтувати напрями удосконалення підходів до розробки та реалізації молодіжних програм на регіональному рівні з урахуванням досвіду ЄС.

Об'єкт дослідження – державна молодіжна політика в Україні на регіональному рівні.

Предмет дослідження – удосконалення підходів до розробки та реалізації програм у сфері державної молодіжної політики в Україні на регіональному рівні.

Методи дослідження. Для досягнення мети магістерської роботи використовувались загальнонаукові та спеціальні методи дослідження. Аналітичні та синтетичні методи використовувались для узагальнення теоретичних підходів до вирішення національної молодіжної політики на регіональному рівні. Методи аналогії та порівняння були використані для вивчення досвіду Європейського Союзу в молодіжних програмах та порівняння їх з українською практикою з подальшим розподілом можливостей для використання в Україні. Метод системного аналізу був використаний у: аналізі наукової літератури та визначенні теоретичних досліджень; розкриття механізму формування та реалізації державної молодіжної політики в Україні, ролі програм у створенні умов для соціального становлення та розвитку молоді; дослідження національної цільової соціальної програми «Молодь України» як основи формування змісту діяльності органів виконавчої влади з підтримки молоді на регіональному рівні; характеристики регіональних програм підтримки молоді у вимірі змін у підходах державного управління до реалізації національної молодіжної політики на регіональному рівні; аналіз регіональної цільової соціальної програми "Молодь Дніпропетровської області" на період 2012 - 2021 рр. з точки зору забезпечення гуманітарного розвитку України; обґрунтування напрямку вдосконалення практики розробки та впровадження молодіжних програм на регіональному рівні. Аналіз змісту нормативних актів дозволив визначити пріоритети, цілі, принципи, орієнтації державної молодіжної політики в Україні на національному та регіональному рівнях.

Теоретичною та нормативною основою дослідження є положення наукових статей про державну молодіжну політику, теорію державного управління, нормативні акти, урядові звіти та інші матеріали.

«Практичне значення роботи полягає у можливості використання запропонованих напрямків вдосконалення підходів до розробки та реалізації програм у сфері національної молодіжної політики на регіональному рівні в умовах реформування територіальної організації влади в Україні».

Структура магістерської роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновку, списку використаних джерел, додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИВЧЕННЯ РЕГІОНАЛЬНИХ ПРОГРАМ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ

1.1. Державна молодіжна політика на регіональному рівні: теоретичні підходи до розгляду

Національна молодіжна політика є невід'ємною частиною державної політики та відображає етапи її розвитку. Визначення механізмів її формування та реалізації стало відповіддю на необхідність створення умов для соціального становлення та розвитку кожної молодої людини в умовах побудови демократичної, соціальної та правової держави.

На сучасному етапі основними досягненнями державної молодіжної політики є досить вдосконалене молодіжне законодавство, програми різного рівня, спрямовані на вирішення проблем молоді, створення структури державних органів та місцевих органів влади, відповідальних за реалізацію цієї політики. Державна молодіжна політика покладена на пріоритетний та конкретний напрямок діяльності держави та реалізується з урахуванням економічного, історичного, культурного розвитку України та світового досвіду державної підтримки молоді.

Питання державної молодіжної політики є предметом великої уваги дослідників. Велика кількість наукових досягнень присвячена аналізу загальних принципів формування та реалізації державної молодіжної політики, вивченню проблем її реалізації, вивченню молодіжного руху та його впливу на державотворчі процеси в Україні. Водночас необхідність вдосконалення цієї політики на регіональному та місцевому рівнях набуває сьогодні все більшої важливості, що посилюється проблемами, пов'язаними з реформою територіальної організації влади в Україні.

Грунтовне дослідження, що висвітлювало питання державної молодіжної політики на регіональному рівні, було проведено Є. І. Бородіним, Г. В.

Ковалем, М. П. Перепелицею. Деякі питання реалізації державної молодіжної політики на регіональному рівні висвітлено в працях І. М. Гузенко, А. А. Васильєва, Г. О. Ропасєва, М. В. Гуцалова, В. М. Тименко, Ю. М. Шевцова та ін. [9 - 11; 47; 52; 55].

Теоретичною основою розкриття магістерської роботи є ґрунтовні публікації з теорії державного управління, публікації з деяких аспектів державного управління [2; 14 - 16; 18 - 19].

Однією з небагатьох фундаментальних праць щодо державної молодіжної політики в Україні на регіональному рівні, яка триває більше десяти років, є монографія Перепелиці «Державна молодіжна політика в Україні: регіональний аспект» [36]. У монографії розглядаються теоретичні та методологічні засади регіональної державної молодіжної політики, її виникнення та розвиток, діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування щодо реалізації регіональної державної молодіжної політики в Україні. З'ясування сутності "молодіжної політики" та "національної молодіжної політики" сприяє кращому розумінню сутності термінів "регіональна молодіжна політика" та "регіональна державна молодіжна політика". Отже, молодіжна політика є діяльністю всіх державних установ, пов'язаних з молоддю, а державна молодіжна політика є невід'ємною її частиною та позначає відносини між державою та молоддю. Водночас слід мати на увазі, що держава не є єдиним суб'єктом державної молодіжної політики. Термін "регіон" використовується при вивченні статутних адміністративно-територіальних одиниць України [36, с. 26].

На думку народного депутата Перепелиці, регіональна державна молодіжна політика є окремим, систематичним напрямком практичної та теоретичної діяльності суб'єктів такої політики: органів державної влади та місцевого самоврядування, громадських організацій, рухів та інших соціальних інституцій, що реалізується у всіх сферах молоді. (освіта, робота, побут, дозвілля, духовний та фізичний розвиток тощо), здійснюється з урахуванням умов, специфіки та можливостей регіону - справді затверджує та забезпечує

задекларовані та узаконені найвищі законодавчі права та свободи молоді, створює необхідні умови для її ефективний соціальний розвиток, розвиток, здібності, реалізація творчого потенціалу як у власних інтересах, так і в конкретному регіоні, суспільстві в цілому. У більш стислій формі автор трактує регіональну державну молодіжну політику як систематичну діяльність у сфері державних органів та державного управління, інших суб'єктів молодіжної політики щодо реалізації державної молодіжної політики з урахуванням регіону [36, с. 29].

Іншими словами, регіональна державна молодіжна політика виражає стратегічну спрямованість держави та місцевих органів влади на забезпечення соціально-економічного, політичного та культурного розвитку суспільства шляхом розвитку кожного регіону. Цей розвиток базується на соціальному дизайні та розвитку молоді та враховує місцеві умови та особливості життя [37]. Таким чином, ключовим моментом у визначенні національної молодіжної політики на регіональному рівні є те, що це систематична діяльність усіх суб'єктів у створенні умов для соціального становлення та розвитку молоді для реалізації національної молодіжної політики, що базується на інтересах держави та регіону, молоді та суспільства в цілому, та характеристики регіону. Ця політика є невід'ємною частиною забезпечення соціально-економічного розвитку регіону.

На думку народного депутата Перепелиці, доцільно виділити такі умови та відмінності в реалізації регіональної державної молодіжної політики: демографічна ситуація; регіональні етнічні та культурні традиції; економічна структура та фінансово-економічне становище регіону; природно-географічні умови; історичний. Також підкреслюється, що реалізація цієї політики не може бути успішною без урахування настроїв молоді. [36, с. 162, 171]. Цікаво, що важливі відмінності в діяльності молодіжних організацій, їх діяльності та авторитеті серед молоді, традиції молодіжного руху відображаються у визначенні регіональної державної молодіжної політики, а також форм та методів їх реалізації [36, с. 172].

Основними функціями регіональної державної молодіжної політики, є:

- гармонізація національної молодіжної політики зі специфікою регіону та певної території, її адаптація до місцевих умов;
- створення умов та забезпечення необхідних гарантій для входження молоді у повноцінне доросле життя, для їх успішного соціального становлення та розвитку, координації діяльності всіх суб'єктів, залучених до роботи з молоддю;
- соціальний захист найбільш знедолених груп молоді, які не можуть вирішити свої найактуальніші проблеми [36, с. 206 - 207].

Аналіз регіональної державної молодіжної політики дозволив висвітлити загальні риси її реалізації. Перша така особливість полягає в тому, що в ситуації єдиної держави в Україні здійснюється законодавчий тиск центру на суб'єктів цієї політики. Виконавчі структури, відповідальні за реалізацію державної молодіжної політики, підпорядковані центру. Це означає, що концептуально регіональна молодіжна політика в основному встановлюється «зверху». Ще однією особливістю є те, що специфіка місцевих умов, різноманітність досвіду вимагають нестандартних підходів до реалізації регіональної державної молодіжної політики, що не завжди відповідає рекомендаціям центру [36, с. 179]. Водночас постає питання більшої незалежності регіонального рівня державної молодіжної політики як умови досягнення більш гнучкої політики з урахуванням проблем та особливостей територій.

Є. І. Бородін - один із вітчизняних дослідників, який зробив важливий внесок у розвиток державної молодіжної політики в Україні. Автор зосередився на вивченні процесу формування та розвитку цієї політики від проголошення державної незалежності в 1991 році до наших днів. Головним досягненням цих досліджень є їх складність, повнота охоплює сутність, зміст та характеристики молодіжного законодавства, державну діяльність з розробки та прийняття молодіжних програм, формування молодіжних структур, використання форм державної підтримки молоді. Таким чином, дослідник приділив значну увагу аналізу національних комплексних програм соціального проектування та

розвитку молоді, цільових програм та заходів у галузі національної молодіжної політики [5, с. 139 - 166]. Аналізуючи ці програми, автор виявляє, що програми та заходи сприяли зміцненню виконавчої влади, їх можна розглядати як своєрідні компенсатори негативних наслідків, спричинених постійною реорганізацією Державного департаменту у справах молоді. Основним завданням цих всебічних програмних документів було виявлення найбільш актуальних проблем молоді та зосередження на їх вирішенні. Важливе місце посідало питання координації зусиль усіх державних структур, відповідальних за вирішення проблем у цій галузі [5, с. 150].

На думку Г. В. Коваля, проблемою реалізації державної молодіжної політики є обмежений підхід до її реалізації як необхідної складової регіонального розвитку. Підкреслюється, що відсутність системного підходу веде до негативних наслідків у певних сферах його реалізації. Неузгодженість та недорозвиненість останніх рішень щодо молоді загострює негативні тенденції в її середовищі. Необхідно встановити нові критерії ефективності державної молодіжної політики, що відповідають новим вимогам часу [23, с. 50]. Автор пропонує власне визначення поняття "молодь" як суб'єкта регіональної політики: молодь є основним учасником формулювання, формулювання та реалізації регіональної політики будь-якої країни, сильним рушієм соціально-політичних змін та головною рушійною силою для збільшення інтегрування процесів соціально-економічного, соціально-політичного та культурного розвитку регіону та країни в цілому.

Характеристика молоді Г. В. Коваля зосереджена на основних характеристиках, що виділяють її серед інших груп. До них належать: необмежений інноваційний потенціал; мобільність; висока пристосованість до швидко мінливих умов; висока соціально-економічна активність; висока здатність до оволодіння складними професіями та видами діяльності; «Креативний» підхід до здійснення своєї діяльності шляхом впровадження кардинально нових ідей та планів. Однак підкреслюється, що водночас молоді люди характеризуються також невпевненістю та вразливістю до різних

відхилень. Виходячи з особливостей молоді, регіональна політика виділяє функції, характерні для молоді:

- інноваційні, які можна простежити за допомогою активного розвитку, розробки та впровадження нового обладнання, технології, підходів до управління та адміністрування соціально-економічних об'єктів та культурної спадщини регіону;

- спілкування, що виражається в процесі постійного обміну та збільшення інформації молодих громадян регіону, збагаченого в процесі пізнавальної, ціннісної, трудової, соціальної, політичної, культурної та інших видів діяльності;

- репродуктивна, що виражається через систематичну мінливість населення регіону, появу та всебічний розвиток нових галузей національної економіки. Отже, молодь є головною інноваційною силою, що несе величезний культурний, соціально-економічний, соціально-політичний потенціал, який у процесі соціалізації та раціонального використання наявного потенціалу сприятиме різнобічному розвитку регіону та підвищенню його конкурентоспроможності [23, с. 26 - 27].

Особливий інтерес для теми магістерської роботи представляють підходи дослідника до трактування національної молодіжної політики як функціональної стратегії та взаємозв'язок цієї функціональної стратегії (державна молодіжна політика) та програм та проектів. Автор наголошує, що ці програми та проекти призначені для досягнення стратегічних цілей та детально описують функціональну стратегію. Зазначається, що проект означає завдання з певними вихідними даними та необхідними результатами (цілями), які визначають шлях його вирішення. Враховуючи той факт, що проектний підхід більше орієнтований на результати, ніж виконання функцій, це виправдовує його більшу здатність відповідати стратегічному управлінню, ніж функціональний підхід до організаційного управління.

Акцент робиться на тому, що має сенс розробляти проекти в рамках єдиної організаційної стратегії або окремих функціональних стратегій або

окремих міжфункціональних програм. Кожна програма - це план запланованих заходів для вирішення проблеми. Відповідно, програми визначаються як заплановані практичні заходи для досягнення довгострокових стратегічних цілей. Програми включають плани дій із графіком їх реалізації та чітким описом необхідних ресурсів. Таким чином, програми детально описують розроблені стратегії та визначають не лише необхідні заходи для досягнення цих цілей, а й необхідні ресурси. Програми та стратегії пов'язані як цілісність, так і цілісність, тобто. Стратегію можна представити системою програм [23, с. 32]. Таким чином, дослідження Г. В. Коваля дає змогу краще зрозуміти основні підходи до вирішення молодіжних програм, їх місце та роль у національній молодіжній політиці та сутність молодіжної політики у вимірі соціально-економічного розвитку регіону.

Фокус сучасних досліджень на визначенні перспектив національної державної молодіжної політики, особливо на регіональному рівні, характеризується посиленням уваги до вивчення аспектів її взаємозв'язку із законами людського розвитку, впливу сучасних факторів людського розвитку на молодь, державної молодіжної політики. У зв'язку з цим важливими є положення щодо узагальнення підходів Європейського Союзу в цій галузі, викладені в дослідженні Ю. М. Шевцової. Дослідник зазначає, що в Європейському Союзі молодь розглядається не як проблема, а насамперед як людський капітал, який накопичується у чітко обмежені фази життєвого циклу і вимагає інвестицій через різні інститути та проекти суспільства. Як наслідок, у 1990-х - на початку 2000-х років державна політика щодо молоді в Європі почала переходити до бажань та пріоритетів особистості, що знайшло відображення в тенденціях молодіжної роботи. Наголос на важливості молодіжних об'єднань та організацій втратив своє значення. Натомість були розроблені програми та проекти, спрямовані не на роботу з групами, а з конкретними молодими людьми. Перевагою цих програм на сучасному етапі є створення сприятливих умов для розвитку прагнення молодих людей до праці та активної участі у житті громади [55, с. 7].

Європейський Союз наближається до розробки цільових програм, спрямованих на подолання соціальної ізоляції та соціальної інтеграції в цілому, а також програм сприяння творчості, ініціативі та досягненням молоді за допомогою низки національних нагород та пільг, програм, що формують імідж активної молоді. Наприклад, у Франції реалізується низка національних проектів у галузі культури: підтримка молодіжного кіно (надання субсидій на створення та розповсюдження якісних фільмів, що розвивають художній смак); розробка молодіжних програм, що заохочують читання книг: міні-бібліотеки створюються в бібліотеках дозвілля та в соціальних центрах, таборах відпочинку; заснована державна нагорода за найкращий твір для молоді; забезпечення доступу до спорту молоді з бідних сімей: видача «спортивних купонів» на оплату уроків у секціях, виділення коштів на місцевому рівні на розвиток спортивної інфраструктури; створення спеціалізованих інформаційних центрів для молоді, де надаються інформаційно-консультативні послуги [55, с. 7].

В. М. Тименко аналізує досвід провідних країн Європейського Союзу та визначає такі тенденції у галузі національної молодіжної політики:

- структурування національної молодіжної політики за рівнями: національним, регіональним та місцевим;
- застосування принципу субсидіарності, коли основна відповідальність, включаючи фінансову, покладається на базовий рівень (муніципальний, муніципальний). Це забезпечує адресну допомогу молоді з урахуванням місцевих та регіональних соціально-економічних умов та потреб;
- співпраця між урядом та неурядовими організаціями на всіх трьох рівнях реалізації молодіжної політики;
- регулярний моніторинг питань молоді незалежними експертами як основа для прийняття довгострокових та довгострокових рішень на основі різноманітних оцінок ситуації та можливостей для її розвитку з відповідними корективами;

- використання комплексу заходів щодо культурно-етичного виховання молоді;
- підвищення якості та доступності освіти (навчання, професійне навчання, вища освіта) є одним з основних напрямків молодіжної політики в європейських країнах;
- вирішення проблеми безробіття серед молоді;
- громадянське виховання молоді, яке є поєднанням багатьох сфер та векторів соціалізації (правової, політичної, екологічної, естетичної тощо) та сприяє формуванню справжніх громадян своєї країни - освічених, відданих, активних, шанобливих до своєї країни;
- міжнародні програми обміну молоддю, що сприяють безпосередньому спілкуванню між молоддю з різних європейських країн шляхом спільного навчання та роботи за кордоном [52, с. 166 - 168].

Таким чином, врахування наукових розробок у галузі природи, функцій, завдань, характеристик національної молодіжної політики на регіональному рівні, а також тенденцій її розвитку в Європейському Союзі є теоретичною основою для подальшого вивчення та визначення шляхів вдосконалення цієї політики на регіональному та місцевому рівнях. Особливу увагу слід приділити вивченню модернізації підходів до розробки та реалізації регіональних молодіжних програм як інструменту створення умов для соціального становлення та розвитку молоді як важливого аспекту соціально-економічного розвитку регіону.

Беручи до уваги дослідження сучасної державної молодіжної політики в Україні, можна зробити висновок, що основними тенденціями її розвитку є демократизація та гуманізація соціальних відносин, визначення шляхів збалансування інтересів молоді з інтересами інших груп, посилення участі у розробці та реалізації цієї політики. території, актуалізація ролі місцевого самоврядування. Вплив цих тенденцій буде і надалі посилюватися, а значення та роль регіонального рівня у забезпеченні умов для соціального становлення та розвитку молоді відповідно зростатиме.

1.2. Механізм формування та реалізації державної молодіжної політики в Україні: програми як основний інструмент цієї політики

Державна молодіжна політика як невід'ємна частина системи державного управління сучасної незалежної України бере свій початок з прийняття Декларації "Про загальні принципи державної молодіжної політики в Україні" (15 грудня 1992 р.) та Закону України "Про сприяння соціальному формуванню та розвитку молоді в Україні" (5 лютого 1993 р.). Водночас слід зазначити, що до запровадження цих законодавчих актів існував період дискусій між науковцями та експертами щодо бачення моделі цієї політики в Україні.

«Державне управління у сфері державної молодіжної політики базується на наступному визначенні цієї політики. Державна молодіжна політика - це систематична діяльність держави у відносинах з особою, молоддю, молодіжним рухом, яка здійснюється» в законодавчому, судовому полі та має на меті створити соціально-економічні, політичні, організаційні, правові умови та гарантії життєвого самовизначення, інтелектуального, морального, фізичного розвитку молоді, реалізація її творчого потенціалу як у власних інтересах, так і в інтересах України [40]. Ця політика орієнтована на громадян України у віці від 14 до 35 років, поширюється на цих громадян незалежно від їх походження, соціального та майнового стану, раси та національності, статі, освіти, мови, релігії, статі та роду занять та реалізується через публічну діяльність влади. органи виконавчої влади, інститути, соціальні установи та об'єднання молодих громадян [40]. У заяві зазначається, що державна молодіжна політика є пріоритетним та особливим напрямком держави та реалізується в інтересах молоді, суспільства та держави. Відповідно, системним фактором державного управління в цій галузі є акцент на досягненні гармонізації та гармонізації інтересів у системі відносин молодь - суспільство - держава. Відповідно існує національний, регіональний та місцевий рівні реалізації цієї політики.

«Основними завданнями державної молодіжної політики є: вивчення становища молоді, створення необхідних умов для посилення правових та

матеріальних гарантій реалізації прав і свобод молодих громадян, діяльність молодіжних організацій для повноцінного соціального та молодіжного розвитку; допомога молоді в реалізації та самореалізації своїх творчих можливостей та ініціатив, широке залучення молоді до активної участі у національно-культурному відродженні українського народу, формуванні його свідомості, розвитку традицій та національно-етичних особливостей; залучення молоді до активної участі в економічному розвитку України; держава забезпечує кожній молодій людині соціальні послуги у галузі підготовки, виховання, духовного та фізичного розвитку, професійної підготовки; координація зусиль усіх організацій та соціальних установ, що працюють з молоддю» [40].

Основними напрямками української державної молодіжної політики, які визначені та записані у заяві, є такі:

- «розвиток та захист інтелектуального потенціалу молоді, поліпшення умов та створення гарантій для освіти молоді, спеціальної професійної підготовки та перепідготовки;
- забезпечення зайнятості молоді, її правовий захист з урахуванням економічних інтересів, професійних та соціальних можливостей суспільства;
- створення умов для оволодіння духовними та культурними цінностями українського народу та для безпосередньої участі молоді в їх відродженні та розвитку, в охороні та відтворенні природного середовища»;
- створення у молоді почуття національної гордості, патріотизму, готовності захищати суверенітет України;
- «захист здоров'я молоді, формування у них глибокої потреби у духовному та фізичному розвитку, вжиття інших заходів щодо забезпечення здорового генетичного фонду народу України» [40].

Основні принципи державної молодіжної політики в Україні можуть бути представлені: перший - повага поглядів молоді та їх переконань, залучення молоді до безпосередньої участі у розробці та реалізації політики та програм, що впливають на суспільство загалом та молодь зокрема; друге - правовий та

соціальний захист молодих громадян з метою створення базових можливостей для їх повноцінного соціального становлення та розвитку; третя - популяризація молодіжних ініціатив та заходів у всіх сферах життя суспільства [40]. «Аналіз ключового молодіжного законодавства дозволяє нам встановити, що суть державної політики в цьому напрямку полягає у створенні умов для соціального становлення та розвитку молоді. Соціальне формування молоді розглядається як процес багатогранної інтеграції молоді у суспільство як систему, а її сприйняття як елемент цієї системи» [46].

Основними принципами «створення умов для соціального становлення та розвитку молоді є:

- повага до загальнолюдських цінностей, прав людини, історичних, культурних, національних особливостей України, її природи;
- безпосередня участь молоді у формуванні та реалізації політики та програм, що стосуються суспільства загалом та молоді зокрема;
- врахування потреб молоді, співвідношення їх реалізації з економічним потенціалом країни;
- доступність соціальних послуг для кожного молодого громадянина та рівність юридичних гарантій;
- відповідальність держави за створення умов для саморозвитку та самореалізації молоді;
- єдність зусиль держави, усіх верств суспільства, політичних та громадських організацій, компаній, установ, організацій та громадян у сфері соціального становлення та розвитку молоді;
- відповідальність кожного молодого громадянина перед суспільством та державою за дотримання Конституції України та законодавства України» [46].

Як бачимо, залучення молоді до безпосередньої участі у розробці та реалізації політики та програм, що впливають на молодь та суспільство в цілому, є одним із основних принципів національної молодіжної політики. Слід також зазначити, що включення до переліку основних принципів просування молодіжних ініціатив та заходів у всіх сферах життя суспільства є одним із

ключових моментів, що визначають зміст та форми та засоби формулювання та реалізації цієї політики. Крім того, цей принцип визначає місце та роль молоді як суб'єкта державної молодіжної політики.

Механізм формування та реалізації державної молодіжної політики визначений у заяві "Про загальні принципи державної молодіжної політики". Елементами цього механізму є:

- прийняття законодавчих актів, рішень державних органів, спрямованих на реалізацію державної молодіжної політики;
- організація щорічних слухань у Верховній Раді України щодо становища молоді та підготовка доповіді з цього питання Верховною Радою України, Президентом України;
- діяльність у державних органах та управління всіх рівнів структурних підрозділів, що займаються проблемами молоді;
- створення соціальних служб для молоді та навчання соціальних працівників;
- розробка та реалізація національних цільових програм щодо молодіжної політики;
- виділення до державного та місцевого бюджету цільових коштів на фінансування державної молодіжної політики, залучення матеріальних та фінансових ресурсів підприємств, установ та організацій, об'єднань громадян, зацікавлених у роботі з молоддю;
- створення спеціальних фондів [40]. Таким чином, основними елементами процесу розробки та реалізації національної молодіжної політики є розробка та реалізація національних цільових програм у галузі молодіжної політики. Водночас цей механізм не порушує питання програм підтримки молоді на регіональному та місцевому рівнях управління. Це можна пояснити тим, що декларація просто описує загальну модель цієї політики, наголошує на ключових елементах системи державного управління в цій галузі, які потребували уточнення та розвитку в подальшій практиці. Крім того, така

модель відповідає системі централізованої державної влади, в якій відбувалося формування та розвиток державної молодіжної політики в Україні.

Вибір настанов щодо його реалізації важливий для розробки та ефективного функціонування механізму реалізації регіональної та місцевої молодіжної політики. Дискусії щодо вибору національної моделі молодіжної політики та бачення ролі регіону ведуться з перших років незалежності і до сьогодні. Як можливі варіанти реалізації цієї політики дослідники серед інших виділили такі чотири варіанти [35, с. 40 - 41]. Перший варіант - "розпорошити молодіжну політику". Це спроба боротьби з негативними явищами серед молоді на всьому фронті проблем і спроба досягнення певного результату в методах управління при вирішенні проблемних ситуацій. Це означає, що керівництво області, району, міста через існуючі виконавчі структури влади намагається зменшити серйозність проблемних ситуацій на певній території. Інший варіант - "обмежити молодіжну політику". Йдеться про штучне зведення багатогранних проблем молоді до вирішення однієї чи двох і у зв'язку лише з певною категорією молоді (наприклад, проблеми безробітних підлітків, студентів, молодих спеціалістів тощо); або одна проблема (наприклад, робота чи відпочинок) для всіх молодих людей. Третій варіант – «зниження» - це розглядати проблеми молоді як природний процес, який сам по собі звільняється від суперечностей, пов'язаних головним чином з віком цієї демографічної групи. Четвертий варіант - «оптимальний». Це підготовка фахівців у галузі молодіжної політики, рішучих заходів щодо створення дієздатних, наділених важливими правами та необхідними ресурсами, фінансових ресурсів, здатних до саморегулювання та адаптації молодіжних служб. Їхня діяльність спрямована на захист прав та задоволення потреб різних категорій молоді з урахуванням інтересів суспільства, регіону та без шкоди для інтересів інших груп та верств населення, що проживають у цьому районі.

На думку М. Перепелиці, найкращим варіантом реалізації національної молодіжної політики, коли пріоритети чітко визначені на місцях, є концентрація організаційних та фінансових зусиль у основних сферах. Крім

того, пріоритети визначаються як у сферах діяльності, так і між різними сегментами молоді.

На думку дослідника, при розробці механізму реалізації державної молодіжної політики слід виходити з того, що це, як і сама державна молодіжна політика, є надзвичайно мінливим у часі, а також чинники, що впливають на ефективність державної молодіжної політики на регіональному рівні та місцевого рівня. Найголовніші з них:

- національна молодіжна політика - провідне ядро молодіжної політики на регіональному та місцевому рівнях;

- фактори, що мають особливий вплив на реалізацію державної молодіжної політики в регіоні: демографічна ситуація в регіоні; регіональні традиції (релігії та традиції духовного життя в регіоні; політичні; співпраця органів державної влади з молоддю; молодіжний рух; культурні, побутові тощо); структура національної економіки та фінансово-економічне становище регіону;

- фінансові та організаційні фактори: формування та діяльність державних органів з реалізації національної молодіжної політики; суб'єктивний фактор: увага до проблем молоді у регіональному керівництві; персонал; створення молодіжної інфраструктури; фінансова та матеріальна підтримка регіональної, місцевої державної молодіжної політики;

- молодіжна активність: діяльність молодіжних організацій; участь молоді у реалізації молодіжної політики громадськими об'єднаннями та політичними партіями;

- розвиток молодіжної інформаційної системи;

- наукове забезпечення регіональної, місцевої державної молодіжної політики [35, с. 41].

Аналіз основного молодіжного законодавства та підходів вчених дозволяє зробити висновок, що механізм національної молодіжної політики на регіональному та місцевому рівнях повинен враховувати національні та національні інтереси та інтереси регіону з конкретними природними,

географічними, соціально-економічними, демографічними характеристиками, історичними характеристиками, тобто реалізувати одне з найважливіших завдань регіональної державної молодіжної політики: узгодження національних інтересів з регіональними, територіальними, колективними та особистими інтересами молоді, узгодження інтересів усього населення України та молоді певної території.

Відповідно, регіональну, місцеву державну молодіжну політику можна розглядати як продовження національної молодіжної політики на місцях та здійснення заходів щодо реалізації цієї політики у цій галузі. Водночас це складне явище, яке поєднує державну молодіжну політику на державному рівні, її завдання для кожного регіону, центральних органів державної виконавчої влади, місцевих державних органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та інших суб'єктів. Кожен із суб'єктів державної молодіжної політики бере участь у її реалізації на своєму рівні та у своїй сфері діяльності. Чим нижчий рівень державної молодіжної політики, тим більше вона впливає на молодь. Механізм реалізації державної молодіжної політики буде ефективним за наявності таких рушійних сил: вивчення ситуації молоді та прогнозування розвитку тенденцій у молодіжному середовищі; визначення цілей та пріоритетів реалізації державної молодіжної політики; планування відповідних заходів; повноцінне функціонування системи підготовки та перепідготовки кадрів для роботи з молоддю; встановлення нагляду та регулярного звітування (слухань) щодо реалізації національної молодіжної політики на державному, регіональному та місцевому рівнях; створення ефективної молодіжної інформаційної системи; лобювання процесу вирішення проблем молоді в державних органах усіх рівнів.

На наш погляд, підхід Г. В. Ковалю до підкреслення сутності державної молодіжної політики на регіональному рівні є доцільним. Дослідник зазначає, що ця політика повинна, з одного боку, враховувати загальну перспективу розвитку молоді в країні, а з іншого боку, спиратися на основний зміст стратегії розвитку регіону [23, с. 34].

Таким чином, механізм реалізації державної, місцевої молодіжної політики є складним і надзвичайно мобільним організмом, чутливим до змін державної молодіжної політики та змін регіональних та місцевих умов, в яких вона реалізується. Вони характеризують механізм формування та реалізації державної молодіжної політики та вказують на проблему обмеженості підходів до її реалізації як необхідної складової регіонального розвитку. Водночас наголошується на відсутності системного підходу, непослідовності та необроблених індивідуальних рішень щодо молоді. Підкреслюється, що лише системні заходи та механізми державної молодіжної політики здатні забезпечити правові та економічні гарантії гідного життя молоді, поваги найважливіших соціальних прав кожної молодої людини [23, с. 50]. У зв'язку з цим проблема конкретизації механізму формування та реалізації державної молодіжної політики на регіональному рівні та визначення напрямків вдосконалення в контексті поглиблення демократизації, децентралізації державного управління в Україні набуває дедалі більшої актуальності. Сьогодні питання побудови ефективної системи державного управління на регіональному та місцевому рівнях, що базується на стандартах та принципах сучасної демократичної, соціальної, правової держави та вимогах громадянського суспільства, є надзвичайно важливим.

РОЗДІЛ 2

ПРОГРАМИ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ЗДОБУТКИ

2.1. Державна цільова соціальна програма «Молодь України»: зміст діяльності органів виконавчої влади щодо підтримки молоді на регіональному рівні

Національні програми, як один з основних інструментів реалізації державної політики в різних сферах життя суспільства, встановлюють орієнтири та зміст органів виконавчої влади для створення умов для соціального становлення та розвитку молоді. Ці програми втілюються у формі національних цільових програм. Загальнодержавні цільові програми визначаються як сукупність взаємопов'язаних завдань та заходів щодо вирішення найважливіших проблем держави, окремих галузей економіки чи адміністративно-територіальних одиниць, що реалізуються державним бюджетом України та узгоджують терміни, склад виконавців, забезпечення ресурсами [39].

Загальнодержавні цільові програми поділяються на: загальнодержавні програми економічного, науково-технічного, соціального, національного та культурного розвитку, охорони навколишнього середовища, інші програми, спрямовані на вирішення певних проблем економічного та соціального розвитку, а також проблеми розвитку окремих економічних та адміністративних секторів територіальної одиниці. їм потрібна державна підтримка. Характеристика таких програм полягає в тому, що вони охоплюють всю територію країни або велику кількість її регіонів, мають тривалий термін реалізації та виконуються центральними та місцевими органами виконавчої влади [39].

Як зазначено в Законі України від 18 березня 2004 р. 1621 - IV «Про національні цільові програми», метою розробки національних цільових програм

є сприяння реалізації державної політики в пріоритетних сферах розвитку держави, окремих галузях економіки та адміністративно-територіальних одиницях; забезпечення концентрації фінансових, матеріально-технічних, інших ресурсів, виробничого та науково-технічного потенціалу, а також координація діяльності центральних та місцевих органів виконавчої влади, компаній, установ та організацій для вирішення найважливіших проблем. Вони розробляються за таких умов:

- існування проблеми, яка не може бути вирішена територіальним або галузевим управлінням і вимагає державної підтримки, координації діяльності центральних та місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування;

- відповідність мети програми пріоритетам державної політики;

- необхідність забезпечення міжгалузевих та міжрегіональних зв'язків між технологічно пов'язаними галузями та галузями;

- наявність реальної можливості надання програмних ресурсів [39].

Національними цільовими програмами у галузі національної молодіжної політики за класифікацією цих програм є соціальні програми, що вирішують проблеми підвищення рівня та якості життя, безробіття, посилення соціального захисту, поліпшення умов праці, охорони здоров'я та освіти. Незважаючи на те, що основні законодавчі акти які датовані 1992 р. містили положення національних молодіжних програм, формування традиції їх створення займало багато часу. Вперше документ зі статусом національної молодіжної програми «Молодь України» був прийнятий лише у 1998 році.

У своєму описі всеосяжних програм країни щодо соціального становлення та розвитку молоді в період 1991-2004 рр. Є. І. Бородін зазначив, що вони поєднували як конкретні завдання, які можна було виконати вчасно, так і загальні, довгострокові комплексні декларативні гасла, які не відповідали були забезпечені фінансово і залишились невиконаними [5, с. 150]. Оцінюючи цільові програми та заходи в галузі національної молодіжної політики, дослідник робить такі висновки: вирішення молодіжних проблем [5, с. 165].

Водночас Є. І. Бородін зазначає, що ці документи готувались навмання, їх висловлювання не узгоджувались між собою, у місті були факти незрозумілих текстів та незрозумілих завдань [5, с. 166].

Основним програмним документом, що визначає загальний зміст державної молодіжної політики в Україні на сучасному етапі, є Національна цільова соціальна програма "Молодь України" Затверджена Кабінетом Міністрів України 28 січня 2009 р. № 41. Структурними елементами програми є: : мета, методи та засоби вирішення проблеми, завдання та заходи, очікувані результати, ефективність програми, обсяги та джерела фінансування. У додатку 1 Програми представлений паспорт Програми, в якому зазначається: «державного замовника-координатора Програми (Міністерство молоді та спорту); керівника Програми (Міністр молоді та спорту); виконавців заходів програми (Міністерство молоді та спорту, МОН, МОЗ, МВС, Міноборони, ДСНС, Національна академія наук, Національна академія педагогічних наук, Національна академія медичних наук, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації); строк виконання Програми; прогностичні обсяги та джерела фінансування».

Мета програми полягає в наступному: створити систему всебічної підтримки громадянської діяльності молоді для самовизначення та самореалізації, створити необхідні правові, гуманітарні та економічні передумови, забезпечити соціальні гарантії. Основними цілями програми є:

- «створення умов для інтелектуального самовдосконалення молоді, творчого розвитку особистості;
- утвердження патріотизму, духовності, моралі та формування загальнолюдських цінностей;
- пропаганда та створення здорового способу життя;
- створення сприятливого середовища для працевлаштування молоді;
- надання підтримки молодіжним та дитячим громадським організаціям;
- залучення українських молодіжних організацій до відповідних європейських та світових організацій;

- моніторинг становища молоді в Україні» [13].

Ці завдання фактично визначають пріоритети та формують діяльність держави щодо створення умов для соціального становлення та розвитку молоді в певний період. Якщо узагальнити ці основні завдання, можна виділити наступні п'ять ключових питань, на які звертається увага суб'єктів політики: розвиток людського потенціалу молоді, зокрема шляхом інтелектуального, творчого розвитку, формування цінностей для підтримки фізичного здоров'я; виховання моральних і духовних цінностей, характерних для сучасного суспільства; поліпшення умов та розширення можливостей для реалізації трудового потенціалу шляхом сприяння працевлаштуванню; підтримка молодіжного громадського руху на національному та міжнародному рівнях як важливий аспект посилення участі та розширення можливостей молоді у вирішенні проблем молодіжного середовища; вивчення проблем молоді як основи адаптації заходів державної молодіжної політики та діяльності виконавчих органів, відповідальних за її реалізацію. Цей перелік завдань дозволяє нам спостерігати тенденцію до зменшення кількості таких завдань порівняно з попередніми програмами. На думку дослідників, така практика є кроком наближення до європейських стандартів молодіжних програм, коли встановлюється невеликий перелік конкретних завдань із забезпеченим фінансуванням [30, с. 135 - 153].

«Орієнтовний обсяг фінансування Програми становив 257419 тис. грн., у тому числі 97501,2 тис. грн. – за рахунок коштів державного бюджету, 139369,3 тис. – місцевих бюджетів, 20548,5 тис. гривень – за рахунок інших джерел» [13].

Виконуючи завдання створення умов для творчого розвитку особистості, інтелектуальне самовдосконалення молоді планується з наступною частиною:

- організація міжнародних, національних та регіональних заходів, фестивалів, концертів, конкурсів з різних видів мистецтва, форумів, пленерів, виставок, публікації робіт молодих авторів та інших заходів;

- проведення українських та регіональних семінарів, круглих столів, зустрічей, конкурсів з метою залучення молоді до співпраці з органами виконавчої влади;

- проведення регіональних олімпіад, Інтернет-олімпіад, змагань;

- забезпечення участі обдарованих учнів у міжнародних конкурсах;

- забезпечення участі талановитої студентської молоді у міжнародних конкурсах та проектах;

- організація освітніх та факультативно-виховних зустрічей, в яких брала б участь талановита молодь.

У напрямку утвердження патріотизму, духовності, моралі та формування загальнолюдських цінностей він передбачає:

- проведення українських та регіональних акцій, ігор, конкурсів, круглих столів, семінарів, конференцій, навчальних семінарів, форумів, фестивалів з метою патріотичного виховання молоді;

- організація міжнародних, загальнодержавних та регіональних акцій, фестивалів та конкурсів з метою забезпечення активної участі молоді у суспільстві та святах;

- організація та проведення урочистих заходів за участю молоді щодо визволення України від фашистських загарбників;

- організація всеукраїнських та регіональних акцій, ігор, конкурсів, семінарів, круглих столів, конференцій, навчальних семінарів, форумів, фестивалів для підтримки формаційного (скаутського) руху.

У напрямку пропаганди та створення здорового способу життя передбачається:

- організація міжнародних, українських та регіональних акцій, фестивалів, конкурсів, концертів, виставок, форумів, конференцій, семінарів, навчань, навчальних семінарів, круглих столів зі створення здорового способу життя молоді;

- проведення інформаційної кампанії для створення належних умов для забезпечення систематичного використання соціальної реклами у ЗМІ щодо здорового способу життя молоді;

- організація та проведення міжнародних, загальнодержавних та регіональних акцій, круглих столів, фестивалів, конкурсів, концертів, виставок, форумів, конференцій, семінарів, тренінгів, семінарів-тренінгів на тему «Вибір молоді - здоров'я» та «Молодь України за здоровий спосіб життя»;

- здійснення українських та регіональних профілактичних заходів, розповсюдження листівок з інформацією щодо роз'яснення молоді вимог законодавства про заборону куріння та вживання алкоголю в громадських місцях;

- вживати заходів щодо запобігання розповсюдженню наркотиків, вибухових речовин та інших заборонених речовин;

- здійснення українських та регіональних профілактичних заходів щодо запобігання тютюнопаління серед студентської молоді;

- організація міжнародних, загальнодержавних та регіональних семінарів, навчань, семінарів-навчань, зустрічей, круглих столів з питань запобігання розповсюдженню соціально небезпечних захворювань та формування здорового способу життя.

Створення сприятливого середовища для зайнятості молоді повинно бути досягнуте за допомогою міжнародних, національних та регіональних заходів, виставок, круглих столів, семінарів, освіти, форумів, консультацій, кіновиробництва, реклами, друкованої продукції, призначеної для:

- здійснення профорієнтації серед молоді; підтримка ініціатив молодіжного підприємництва, включаючи всеукраїнський конкурс бізнес-планів молодіжного підприємництва;

- вирішення питання зайнятості молоді, вирішення проблеми безробіття молоді, особливо їх зайнятості; підтримка руху молодіжних робочих загонів.

Завдання щодо надання фінансової підтримки молодіжним та дитячим громадським організаціям повинно здійснюватися через конкурс програм,

розроблених відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2011 р. № 1049, розробленої громадськими організаціями та творчими об'єднаннями, для реалізації яких (фінансова підтримка) надається фінансова підтримка.

Розвиток міжнародної молодіжної співпраці повинен забезпечуватися:

- реалізація міжурядових та міжвідомчих угод з питань молоді;
- проведення міжнародних семінарів, тренінгів, круглих столів, форумів, конференцій, фестивалів, акцій, концертів, конкурсів, ігор тощо. за участю представників міжнародних та вітчизняних молодіжних організацій;
- участь українських молодіжних делегацій у міжнародних семінарах, тренінгах, круглих столах, форумах, конференціях, акціях, фестивалях, концертах, конкурсах, іграх тощо.

Моніторинг становища молоді в Україні здійснюється шляхом: підготовки щорічного звіту про становище молоді в Україні для використання на парламентських слуханнях; проведення досліджень з питань молоді; створення систем автоматизованого соціально-гігієнічного моніторингу здоров'я молоді [13].

В результаті впровадження програми очікується:

- підвищити рівень громадської активності та патріотичної свідомості молоді, створити сприятливі умови для її загального розвитку;
- збільшити кількість молоді, яка бере участь у розробці пропозицій щодо вдосконалення механізму реалізації національної молодіжної політики;
- підвищити рівень правової культури молоді, зокрема щодо гарантування прав, свобод та відповідальності людини та громадянина, відповідальності за їхнє майбутнє та майбутнє держави;
- підвищити рівень свідомого ставлення молоді до власного здоров'я, боротьби зі шкідливими звичками;
- збільшити кількість молоді, залученої до заходів для творчого розвитку особистості;

- надавати підтримку молоді у працевлаштуванні та реалізації підприємницьких ініціатив;
- створити умови для самозайнятості молоді;
- вдосконалити нормативно-правову базу для формування та реалізації національної молодіжної політики, зокрема міжнародної молодіжної співпраці;
- збільшити кількість молоді, яка активно бере участь у реалізації програм, розроблених дитячими та молодіжними громадськими організаціями;
- щороку збільшувати кількість молоді, яка відвідує заклади, що працюють з молоддю (на 10 тис. осіб);
- збільшити кількість молоді, залученої до роботи в підрозділах, що працюють з молоддю;
- збільшити кількість учнів та студентів, які беруть участь в інтелектуальних змаганнях на національному та міжнародному рівнях;
- вдосконалити систему виявлення, навчання, виховання талановитої молоді;
- консолідувати зусилля органів державної влади та місцевих органів влади та навчальних закладів для роботи з талановитою молоддю [13]. Ці результати розглядаються в програмі як показники її ефективності. Результати програми враховуються на основі розбиття якісних та кількісних показників. З чотирнадцяти показників сім - кількісні. Водночас слід зазначити, що якісні показники є досить декларативними та подаються досить загально. Крім того, слід зазначити, що основною метою цієї програми та подібних національних комплексних та цільових програм у сфері національної молодіжної політики є покращення становища молоді та вирішення їх проблем. Відповідно, програми вимагають введення показників, що визначають не тільки ефективність програм, а й показники становища молоді, рівень їх розвитку. Дуже важливо з'ясувати, як такі програми впливають на становище молоді в Україні.

На думку дослідників, один із позитивних моментів пов'язаний із загальнодержавною цільовою соціальною програмою «Молодь України» порівняно з попередніми подібними програмами («Комплексні заходи Кабінету

Міністрів України щодо реалізації державної молодіжної політики в Україні (« Молодь України»))», Закон України «Про Національну програму підтримки молоді на період 2004 - 2008 рр.») Має зосередитись на створенні правових, гуманітарних, економічних передумов та забезпеченні соціальних гарантій для створення системи підтримки громадянської активності молоді у соціальному розвитку та реалізації. Це означає, що наголос переходить до ставлення до молоді як до пасивного споживача державних послуг, надаючи пріоритет забезпеченню зростання активності молоді на шляху її соціального становлення та розвитку. Аналіз цієї програми дозволяє дослідникам виявити, що переорієнтація програмних програм у сфері національної молодіжної політики на створення умов для самовизначення, саморозвитку та самореалізації молоді підтримує її ініціативу як пріоритет соціального розвитку молоді. Тому ключовим моментом є визначення пріоритету підтримки молодіжної ініціативи та створення в ній потреби у самовизначенні, саморозвитку та самореалізації [51, с. 8]. Важливо, щоб Програма допускала відхід від моделі державної політики щодо молоді та співпраці відповідно до закону з громадськими та благодійними організаціями, що дозволить запровадити дієвий механізм партнерства та взаємодії [23, с. 127]. Крім того, до основних досягнень цієї програми належить впровадження програмних показників, які дають змогу оцінити ефективність програми, що наближує показники української програми до аналогів європейських документів Молодіжної програми. Водночас у програмі відсутні соціальні норми та норми соціального проектування та розвитку молоді. Таким чином, аудит, проведений Аудиторською палатою України щодо реалізації цієї програми, показав бездіяльність у виконанні завдання з розробки та затвердження соціальних норм і стандартів у цій галузі [20].

Таким чином, Національна цільова соціальна програма «Молодь України» визначає основні напрями та зміст заходів державної молодіжної політики в Україні в цілому та на регіональному та місцевому рівнях управління. Відповідно до цієї програми регіони розробляють відповідні

регіональні програми у сфері національної молодіжної політики (наприклад, регіональна цільова соціальна програма «Молодь Дніпропетровської області» на період 2012-2021 р.) Таким чином, можна зробити висновок, що комплексні національні програми з питань молоді відіграють важливу роль у визначенні змісту діяльності органів виконавчої влади щодо сприяння соціальному формуванню та розвитку молоді. Такі великі національні програми, цільові програми у сфері національної молодіжної політики дають змогу зосередити фінансові, матеріально-технічні та інші ресурси та забезпечують координацію центральних та місцевих органів виконавчої влади, компаній, установ та організацій для вирішення найважливіших проблем молодіжного середовища.

2.2. Програми підтримки молоді у вимірі змін державно-управлінських підходів до здійснення державної молодіжної політики на регіональному рівні

На сучасному етапі розвитку країни стає питання вдосконалення процесу формування та реалізації державної політики у всіх сферах суспільного життя, особливо щодо державної молодіжної політики. У цьому контексті особливу увагу слід приділити пошуку шляхів підвищення ефективності, ефективності цієї політики на регіональному рівні, заснованому на більш глибокому врахуванні особливостей регіонів та з точки зору стратегії розвитку певного регіону. Це означає, зокрема, необхідність переглянути зміст та обсяг відповідальності органів місцевого самоврядування у створенні умов для соціального становлення та розвитку молоді та, загальніше, оновити модель реалізації цієї політики на регіональному рівні.

Відповідно до Національної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року, суть цієї стратегії полягає у фокусі на забезпеченні умов, які забезпечать кожен регіон необхідними та достатніми ресурсами для забезпечення гідних умов життя, інтегрованого розвитку та конкурентоспроможності регіональних економік [41]. Регіональний розвиток

повинен створювати рівні можливості для людей та сприяти людському розвитку.

Збалансований регіональний розвиток вимагає синхронізації трьох напрямків регіональної політики: сприяння економічному розвитку шляхом створення нових центрів зростання в регіонах на основі конкурентних переваг; координація державних інвестицій в інфраструктуру та інвестиційних стратегій діяльності в регіонах з урахуванням пріоритетів просторового розвитку та ресурсних обмежень, у тому числі демографічних; зменшення диференціації рівня та якості життя населення в різних регіонах та на території кожного з них за допомогою ефективних механізмів соціальної та бюджетної політики, що забезпечують ріст людського потенціалу всіх регіонів України [22, с. 69 - 70].

На думку Г. В. Ковалю, державна молодіжна політика на регіональному рівні повинна, з одного боку, враховувати загальну перспективу розвитку молоді в країні, а з іншого боку спиратися на основний зміст стратегії регіонального розвитку [23, с. 35]. Підкреслюється, що питання стратегічного розвитку регіону базується на розвитку людського капіталу і особливо молоді.

Водночас, проблеми державного управління в цій галузі, особливо стосовно регіонального розвитку, включають недосконалість інституційної структури державної молодіжної політики. Весь період існування державних органів, відповідальних за цю політику, ознаменувався постійними спробами спільно з органами місцевого самоврядування оптимізувати систему структурних підрозділів, відповідальних за молодіжну політику, як на національному, так і на регіональному рівнях. Загалом, виконавчі органи, відповідальні за реалізацію державної молодіжної політики в Україні, від центрального до місцевого рівня, можна віднести до структур, які зазнали найбільшої кількості реформ за часи незалежності. Аналіз наукової літератури та офіційних документів також показує, що реформі державного управління в цій галузі часто передували пропозиції дослідників щодо їх реформування.

Характер та зміст розвитку організаційних структур державного управління у сфері державної молодіжної політики, включаючи регіональний

рівень, можна розкрити, розглянувши основні етапи розвитку цієї політики в Україні з 1991 р. По теперішній час. Розділений розширений підхід, згідно з яким поділяються чотири основні періоди розвитку української державної молодіжної політики. Перший - 1991 - 1996 рр. - період відокремлення та зміцнення «молодіжного сектору» державного управління та державної політики. Другий - 1996 - 2004 рр. - період розширення молодіжної складової соціально-гуманітарної політики та поступового входження її в інтегровану державну політику у справах сім'ї, дітей та молоді в Україні. Третій - 2005 - 2009 - період «наполегливого» підходу до державної молодіжної політики та її поступового поглинання сімейною та дитячою політикою. Четверте - з 2010 року - період вдосконалення державного управління у сфері державної молодіжної політики та пошуку інноваційних підходів до її реформування [30, с. 135 - 138].

Пошук нових підходів до реформування державної молодіжної політики та вдосконалення державного управління у цій галузі пов'язаний із прийняттям Указу Президента України «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» від 9 грудня 2010 року, яким було ліквідовано Міністерство України у справах сім'ї, молоді та спорту та створювалися Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України та Державна служба у справах молоді.

В результаті реалізації цього документа був використаний підхід, згідно з яким питання державної молодіжної політики відокремлювались від складових соціальної політики, таких як державна допомога сім'ям, соціальна робота з дітьми, забезпечення гендерної рівності.

У 2012 році «Міністерство освіти і науки, молоді та спорту» подало пропозицію до Кабінету Міністрів України, який передав функції та обов'язки цього міністерства щодо реалізації державної політики у сфері молоді, фізичного виховання та спорту Державній службі у справах молоді та спорту. рішення Кабінету Міністрів України від 11 квітня 2012 р. № 193 - р. Обласні державні адміністрації розробили та прийняли відповідні нормативні акти,

спрямовані на впорядкування структури обласних державних адміністрацій з метою її оптимізації та підвищення ефективності державного управління.

Сьогодні в Україні існує розгалужена система органів виконавчої влади, відповідальних за створення умов для соціального становлення та розвитку молоді. Формування та реалізація державної молодіжної політики здійснюється Міністерством молоді та спорту України спільно з іншими міністерствами та центральними органами виконавчої влади, місцевими адміністраціями із залученням структурних підрозділів з питань роботи з молоддю, місцевими адміністраціями, а також у співпраці з молодіжними громадськими організаціями всеукраїнських асоціацій .

Міністерство молоді та спорту України є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формулювання та реалізацію державної політики у сфері молоді, фізичної культури та спорту. Основними завданнями міністерства є забезпечення формулювання та реалізації державної політики у сфері молоді, фізичної культури та спорту, співпраця у формуванні та реалізації державної політики у сфері волонтерства у межах його компетенції» [44].

У 2014 році пріоритетами Міністерства «у реалізації державної молодіжної політики є пропаганда та створення здорового способу життя молоді та сприяння працевлаштуванню та працевлаштуванню молоді. Шляхами цього є: реалізація програм та заходів, спрямованих на пропаганду та пропаганду здорового способу життя; реалізація програм та заходів щодо сприяння зайнятості молоді; сприяння діяльності центрів молодіжної роботи та розвиток руху підрозділів молодіжної роботи» [38]. Таким чином, основний зміст роботи галузевого міністерства спрямований на забезпечення реалізації відповідних програм у сфері державної молодіжної політики.

Структурні підрозділи з питань молоді створені на регіональному та місцевому рівнях. У попередні роки до цих структур входили 24 управління обласних державних адміністрацій, управління міських адміністрацій Києва та

Севастополя, 723 районні та міські управління сім'ї та молоді. У цих органах працювало 1,6 тис. Осіб [23, с. 35].

Нещодавні реформи сучасної мережі структурних департаментів державних та обласних державних адміністрацій, що реалізують державну молодіжну політику, були проведені відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України "Про затвердження типових положень про структурні підрозділи місцевої державної адміністрації" від 26 вересня 2012 р. № 887 [43]. Відповідно до цієї постанови основними видами структурних підрозділів державного управління є департамент, адміністрація, відділ, сектор чи інші структурні підрозділи, визначені законом. Основним завданням структурного підрозділу є забезпечення реалізації державної політики в певному одному або декількох секторах району.

Аналіз назв структурних підрозділів у справах молоді та спорту обласних, Київської міської державних адміністрацій, перелічених на офіційному веб-сайті Міністерства молоді та спорту України (01.08.2014), свідчить про існування різних підходів до форм та назв цих структур. Наприклад, Департамент сім'ї та молоді (Вінницька область), Департамент молоді та спорту (Волинська область), Департамент фізичної культури та спорту, сім'ї та молоді (Дніпропетровська область), Департамент сім'ї та молоді (Донецька область), Управління у справах сім'ї, молоді та спорту (Житомирська область), Департамент освіти і науки, молоді та спорту (Закарпаття, Херсон, Хмельницький, Чернівецька область, Київ), Департамент молоді, фізичної культури та спорту (Запорізька область), Департамент освіти, науки, сім'ї, молоді та спорту (Івано-Франківська область), Департамент молоді та спорту (Київ, Кіровоград, Луганськ, Львівська обл.), Департамент освіти, науки та молоді (Миколаївська область), Департамент сім'ї та молоді (Одеська область), Департамент у справах сім'ї та молоді (Полтавська область), Департамент у справах молоді та спорту (Рівненська область), Департамент у справах молоді та спорту (Лісовий округ), Департамент у справах сім'ї та молоді (Тернопільська область, Пільськ), Департамент у справах молоді та спорту

(Харківська область), Департамент сім'ї, молоді та спорту (Черкаська область), Департамент сім'ї, молоді та спорту (Чернігівська область) [17]. Таким чином, структурні підрозділи місцевих державних адміністрацій у питаннях державної молодіжної політики формуються в поєднанні зі структурами, компетенцією яких є питання сім'ї, спорту, освіти та науки.

Беручи до уваги ці структурні підрозділи, зокрема управління справами сім'ї та молоді в Миколаївській області, Коваль зазначає, що для успішного впровадження програм та проектів у рамках молодіжної політики їм бракує кількох департаментів для вирішення соціальних та економічних питань. займався б працевлаштуванням молоді, немає відділу допомоги молодим сім'ям і нарешті немає відділу соціальних програм сприяння молодіжному самоврядуванню та розвитку соціально-економічної та політичної діяльності підростаючого покоління [23, с. 289 - 290]. З метою вдосконалення структури цього відділу дослідник пропонує: вдосконалити організаційну структуру відділу, запровадивши додаткові відділи, які вирішуватимуть спеціалізовані проблеми молоді та описуватимуть функції кожного структурного підрозділу; представити основні теми соціальної орієнтації у справах молоді на регіональному рівні; розробити посадові інструкції, права та обов'язки кожного експерта у всіх підрозділах; встановити всі лінійні та функціональні зв'язки між менеджером та експертами; розробити механізм підзвітності підрозділів, їх керівників та персоналу відповідно до покладених на них функцій; визначити оптимальну чисельність персоналу; для розрахунку економічної ефективності вдосконалення структури управління [23, с. 290].

Діяльність цих структур, їх основні завдання та функції будуть обговорені у справі управління фізичної культури та спорту, сім'ї та молоді Дніпропетровської обласної державної адміністрації. Основними завданнями кафедри є:

- «забезпечення: реалізація державної політики у галузі фізичної культури та спорту, сім'ї та молоді; соціальний та правовий захист сімей та молоді, рівні права та можливості для участі жінок та чоловіків у політичному,

економічному та культурному житті, сприяння соціальному формуванню та розвитку молоді», попередження домашнього насильства, боротьба з торгівлею людьми; фізичне виховання та фізкультурно-оздоровча діяльність у галузі освітньої, виробничої та соціальної сфери на принципах пріоритетної спрямованості орієнтації на здоров'я, використання сучасних засобів та форм розвитку фізичної культури населення; участь регіональних команд у національних змаганнях, допомога у навчанні та ефективному використанні персоналу у фізичному вихованні та спорті; пропаганда здорового способу життя, пропаганда олімпійських та паролімпійських рухів, організація оздоровлення населення;

- «участь у формуванні та реалізації державної політики на регіональному рівні з питань фізичної культури та спорту, поліпшення становища сімей, відпочинку та дозвілля молоді;

- підготовка аналітичних, інформаційних та статистичних матеріалів, організація досліджень стану розвитку фізичної культури та спорту, сім'ї та молоді;

- розробка та реалізація разом з іншими місцевими органами виконавчої влади, громадянами та об'єднаннями громадян заходів щодо подальшого розвитку фізичної культури та спорту, покращення сім'ї, відпочинку та дозвілля молоді;

- організація та проведення серед широких верств населення спортивних змагань, тренувальних зборів, спортивно-театральних свят, змагань та інших заходів;

- допомога: молодіжним та іншим громадським організаціям у їх роботі в галузі фізичної культури та спорту, сім'ї та молоді; міжнародне співробітництво у галузі фізичного виховання та спорту, сім'ї та молоді» [42].

Що стосується прямих питань молоді, Департамент, відповідно до своїх завдань:

- забезпечує: «розробку та здійснення заходів щодо вирішення житлових та інших соціальних проблем молоді та молодих сімей, сприяє забезпеченню

молоді серед дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, житла; здійснює профілактичні заходи щодо популяризації та формування здорового способу життя молоді, проводить інформаційно-просвітницьку роботу щодо боротьби з поширенням соціально небезпечних захворювань серед молоді; проаналізувати стан та тенденції соціально-економічного та культурного розвитку у галузі поліпшення становища молоді та вжити заходів щодо усунення недоліків;

- бере участь: у підготовці пропозицій до проектів регіональних програм соціально-економічного та культурного розвитку; при підготовці заходів щодо регіонального розвитку;

- вносить пропозиції до проекту обласного бюджету;

- розробляє проекти розпоряджень голови облдержадміністрації, у випадках, визначених законом - проекти нормативно-правових актів про здійснення повноважень у сфері молоді;

- самостійно або спільно з іншими структурними підрозділами готує інформаційно-аналітичні матеріали, які подаються голові Дніпропетровської обласної державної адміністрації;

- у межах своїх повноважень координує здійснення заходів щодо організації здоров'я, відпочинку та дозвілля молоді, самостійно реалізує відповідні програми, сприяє підтримці та розвитку мережі дитячих закладів здоров'я; у межах своїх повноважень вдосконалює систему пошуку та відбору талановитої та талановитої молоді, заохочує їх підтримку; організовує та бере участь у проведенні олімпіад, спортивних змагань, конкурсів, турнірів, виставок, фестивалів мистецтв, конференцій, форумів та інших заходів, спрямованих на підвищення культурного рівня молоді;

- заохочує: працевлаштування та зайнятість молоді, розвиток молодіжного підприємництва; в рамках своїх повноважень реалізовувати програми (проекти), розроблені молодіжними та іншими громадськими організаціями;

- приймає: у межах своїх повноважень заходи щодо впровадження здорового способу життя серед молоді, проводить інформаційно-просвітницьку роботу щодо боротьби з поширенням соціально небезпечних захворювань серед молоді;

- вивчає, узагальнює та поширює передовий досвід молоді, для цього проводить методичні та науково-практичні семінари, конференції та інші заходи»;

- ініціювати у встановленому порядку заявку на стипендії та премії Кабінету Міністрів України, пожертви Президента України талановитій молоді [42]. Діяльність відділу, пов'язана з розробкою та реалізацією програм, становить два набори питань.

Перший блок стосується участі у «підготовці пропозицій до проектів обласних програм соціально-економічного та культурного розвитку та підготовці заходів щодо регіонального розвитку.

Другий – включає питання: розробки у визначених законом випадках проектів нормативно-правових актів з питань реалізації повноважень у галузі молоді; виконання програм, спрямованих на організацію оздоровлення, відпочинку та дозвілля молоді; сприяння виконанню програм [26]. Це один з можливих варіантів удосконалення механізму здійснення державної молодіжної політики на регіональному, районному рівнях». За умов вибору іншого підходу, заснованого на засадах широкої демократичної децентралізації та ліквідації місцевих державних адміністрацій, запропоновані кроки щодо удосконалення структурних підрозділів місцевих державних адміністрацій з питань молоді, пропонується застосувати для подібних структур в системі органів місцевого самоврядування.

Отже, основними формами розробки молодіжних програм на регіональному та районному рівнях є відповідні цільові програми, які розробляються структурними підрозділами відповідних адміністрацій, програми, «розроблені органами місцевого самоврядування та програми (проекти), розроблені молодіжними та іншими громадськими організаціями.

Так, цільовою програмою департаменту з питань молоді є Регіональна цільова соціальна програма «Молодь Дніпропетровщини» на 2012 – 2021 роки (від 03.02.2012 №239-11/VI, від 19.10.2012 №339-15/VI, від 15.03.2013 №420-18/VI, від 30.08.2013 №468-20/VI)». Ця програма формує основний зміст роботи органів виконавчої влади з питань молоді у регіоні. Ключовим моментом цієї та подібних регіональних програм з питань молоді є питання рівня участі молоді у формуванні і реалізації регіональної та державної молодіжної політики. У цілому, питання суб'єктності молоді чине найбільшою мірою характеризують сучасний період удосконалення державного управління у сфері державної молодіжної політики та пошуку інноваційних підходів до її реформування. Саме з проблемою забезпечення активної ролі молоді у створенні умов для її соціального становлення та розвитку пов'язується з перспективами розвитку форм і методів реалізації державної політики у цій сфері, а також підходів до напрямів, змісту цільових програм з питань молоді на регіональному рівні. Другим важливим аспектом розвитку практики розробки та реалізації таких програм є необхідність більшого їх орієнтування на врахування соціально-економічних особливостей регіону та розгляд їх як складової стратегії розвитку регіону. Ці програми мають спрямовуватися за покращення якісних та кількісних характеристик молоді регіону як важливого елемента соціально-економічного розвитку відповідної території. Відповідно, ключовим моментом у розробці та реалізації програм з питань молоді на регіональному рівні є затвердження якісних і кількісних показників соціального становлення та розвитку молоді.

РОЗДІЛ 3

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРАКТИКИ ПРОГРАМНОГО ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ МОЛОДІ В УКРАЇНІ (НА ПРИКЛАДІ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

3.1. Аналіз регіональної цільової соціальної програми «Молодь Дніпропетровщини» на 2012 – 2021 роки у вимірі забезпечення гуманітарного розвитку України

«З метою створення системи всебічної підтримки громадянської діяльності молоді, спрямованої на самовизначення та самореалізацію, створення необхідних правових, гуманітарних та економічних передумов, надання соціальних гарантій молоді Дніпропетровської області, проведена відповідна регіональна цільова соціальна програма» «Молодь Дніпропетровщини» на 2012 – 2021 роки. «Регіональним замовником та відповідальним за виконання програми є управління у справах сім'ї та молоді облдержадміністрації, яке також здійснює координацію та контроль за її виконання. Програма має бути виконана в два етапи: I етап – з 3 лютого 2012 р. по 31 грудня 2016 р. та II етап – з січня 1 2017 р. по 31 грудня 2021 р. Фінансування Програми здійснюється з обласного бюджету в обсязі 54447,5 тис. грн.» [45].

Серед основних завдань та заходів програми:

- «створення умов для інтелектуального самовдосконалення молоді, творчого розвитку особистості;
- утвердження патріотизму, духовності, моралі та формування загальнолюдських цінностей;
- пропаганда та створення здорового способу життя;
- створення сприятливих умов для працевлаштування молоді;
- надання підтримки молодіжним та дитячим громадським організаціям;

- залучення українських молодіжних організацій до відповідних європейських та світових організацій;
- організаційне, науково-методичне та інформаційне сприяння реалізації державної молодіжної політики;
- правовий захист та правова освіта молоді».

Визначені завдання майже повністю відповідають національній цільовій соціальній програмі «Молодь України». Різниця полягає в тому, що в національній програмі до переліку завдань входить «моніторинг ситуації молоді в Україні», а в регіональній «організаційна, наукова, методична та інформаційна допомога у реалізації національної молодіжної політики». Регіональна програма також включає завдання у галузі правового захисту та правової освіти молоді.

Змістом роботи у виконанні завдання на створення умов для інтелектуального самовдосконалення молоді, розвитку творчої особистості є здійснення наступних заходів: проведення обласних конкурсів «Студент року Дніпропетровської області», на кращий студентський гуртожиток, кращий студентський колектив, кращий оздоровчий табір студентів; призначення регіональних іменних стипендій для кращих студентів професійно-технічних навчальних закладів, студентів та аспірантів вищих навчальних закладів, обласної іменної стипендії ім. О. М. Макарова кращим студентам, для найкращих студентів, аспірантів вищих навчальних закладів та молодих науковців Дніпропетровської області; проведення регіональних конкурсів «Кращий світ молодих вчених», «Кращий молодий вчений» та щорічного регіонального конкурсу проектів «Молоді вчені Дніпропетровської області» на отримання фінансових стимулів; організація та проведення Міжнародного фестивалю молодіжних театрів «Рампа» та обласного фестивалю художньої самодіяльності студентів вищих навчальних закладів «Студентська весна»; організація конференцій серед студентів вищих навчальних закладів, зокрема: Міжнародна молодіжна науково-практична конференція "Людина і космос", Регіональна науково-практична конференція "Проблеми енергозбереження",

Міжнародна наукова конференція "Старі читання", Міжнародна науково-практична конференція "Інноваційні технології життя" цикл "Суб'єкти житлово-комунального, виробничого та транспортного призначення"; управління школою "Молодий лідер"; організація регіонального конкурсу проектів "Молодіжні ініціативи регіонального розвитку" на отримання матеріального стимулювання; підтримка діяльності установ за місцем проживання, що сприяють поглибленню знань та навичок творчі інтереси, розвиток здібностей, інтелекту, організація змістовного дозвілля та відпочинку дітей, підлітків та молоді, допомога творчо обдарованій молоді в участі у національних та міжнародних конкурсах та фестивалях, публікація кращих творів молодих письменників, художників "Молода муза", "Молода палітра"; організація обласного фестивалю творчості підлітків та молоді з обмеженими можливостями «Вір у себе - інші в тебе повірять»; запровадження нових регіональних конкурсів, фестивалів та інших заходів, ініційованих творчою молоддю та молодіжними громадськими організаціями; організація: чемпіонат розумних та винахідливих, фестиваль військово-патріотичної пісні «Світло вічного вогню», фестиваль туристичної пісні, конкурс молодих поетів та прозаїків, конкурс на кращу організацію гуртків за місцем проживання, змагання між студентськими сім'ями «Яке нам щастя бути разом».

У цій галузі вони повинні впровадити, серед іншого:

- призначення регіональних стипендій (350 стипендій) для кращих студентів професійно-технічних навчальних закладів, студентів вищих навчальних закладів області; номінація на кращих студентів, аспірантів, молодих вчених обласної іменної стипендії О. М. Макарова (5 стипендій);

- допомога талановитим молодим вченим у їх професійному зростанні у вирішенні конкретних проблем інноваційного розвитку регіону (кількість найкращих молодих вчених - 12, кращих рад молодих вчених - 3, матеріальне стимулювання - 25); залучення молоді до наукової діяльності, розробка інноваційних технологій у енергопостачанні (кількість заходів - 20);

- Визначено 15 матеріальних стимулів для творчо обдарованої молоді та створення умов для реалізації її ініціатив.

Для виконання завдання утвердження патріотизму, духовності, моралі та формування загальнолюдських цінностей передбачається: залучення молоді до організації та проведення заходів на День Перемоги, річниці визволення населених пунктів від німецько-фашистських загарбників; сприяння діяльності добровільних молодіжних та студентських груп, які залучають їх до забезпечення різних типів ветеранів, інвалідів війни, ветеранів війни, людей похилого віку, військових вдів; створення та утримання регіонального молодіжного центру; організація та здійснення молодіжних поїздок до історичних та культурних місць району та країни; забезпечення проведення молодіжних заходів з нагоди Дня Соборності України, Дня молоді, Дня Конституції, Дня Незалежності, Дня Державного Прапора, Дня студентів, Дня Європи тощо.

Передбачається, що завдання з пропаганди та формування здорового способу життя будуть виконуватися на основі: проведення інформаційних, освітніх та соціальних кампаній для молоді, яка перебуває у центрах ресоціалізації залежної молоді "Ваша перемога"; організація діяльності спеціалізованих формувань центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді «Служба по роботі з наркоманами, які вживають ін'єкційні наркотики, та членами їх сімей»; забезпечення роботи спеціалізованого персоналу Регіонального центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді «Мобільний консультативний центр із соціальної роботи у сільських та віддалених містах» проведення освітніх кампаній, присвячених Всесвітньому дню проти вживання наркотиків та незаконною їх торгівлею, Всесвітньому дню боротьби зі СНІДом; запровадження соціологічних досліджень серед молоді щодо здорового способу життя, вживання наркотиків, ВІЛ / СНІДу; організація виробництва та розповсюдження продуктів соціальної реклами: відео, листівки, буклети, плакати; забезпечення центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді,

психологічних, соціально-педагогічних, соціально-медичних, правових, інформаційних служб для молоді, яка звільнилася з місць позбавлення волі.

«З метою створення сприятливих умов для працевлаштування молоді планується: допомога центрам молодіжної роботи у реалізації програм профорієнтації», професійного навчання та працевлаштування молоді, включаючи фізично обмежених осіб; надання допомоги у сприянні організації та діяльності студентських робочих груп, виробничих груп, студентських профспілок; організація "робочих днів", "ярмарків вакансій" у містах регіону для молоді, яка закінчила навчання або навчається у загальноосвітніх школах, професійно-технічних училищах та університетах усіх рівнів акредитації; сприяння у проведенні конкурсу бізнес-планів підприємницької діяльності серед молоді та конкурсу «Молодий підприємець року» та визначенні їх переможців; організація конференцій, семінарів, круглих столів, соціологічних досліджень щодо молодіжного підприємництва.

«Планується підтримка молодіжних та дитячих громадських організацій шляхом: активізації роботи зі створення та розширення мережі дитячих та молодіжних громадських організацій, молодіжних комісій у компаніях регіону; залучення молодіжних та дитячих громадських організацій до розробки та обговорення проектів програм та заходів щодо державної політики щодо дітей та молоді; надання підтримки та фінансування програм та проектів, діяльності молодіжних неурядових організацій, що сприяють соціальному формуванню та розвитку молоді та реалізації її соціально вигідних ініціатив; організація круглих столів, науково-практичних конференцій щодо ролі та місця молоді у процесі державного управління та державотворення, сприяння проведенню семінарів-зустрічей з керівниками молодіжних комісій компаній; створення та систематичне оновлення бази даних для молодих державних службовців та молоді, які хочуть працювати в державній адміністрації та мають відповідні особисті, професійні та інтелектуальні характеристики; допомога у проведенні конкурсів» «Кращий активіст молодіжного руху»; забезпечення діяльності

спеціалізованих формувань центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді «Школа волонтерів».

Завдання інтеграції українських молодіжних організацій до відповідних європейських та світових організацій має бути виконано шляхом: організації спільних заходів з молодіжними громадськими організаціями, що проводять міжнародні молодіжні обміни; сприяння розширенню міжнародного молодіжного туризму в Україні; забезпечення організації та проведення міжнародних творчих виставок, музики, фольклору, театральних фестивалів, конкурсів та інших заходів для молоді.

У напрямку організаційної, науково-методичної та інформаційної допомоги у реалізації державної молодіжної політики надається: проведення семінарів, тренінгів для працівників структурних підрозділів у справах сім'ї та молоді у виконавчих комітетах міських рад та районних державних адміністрацій; забезпечення діяльності інформаційно-освітнього центру Дніпропетровського обласного центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді; організація видання інформативної газети «Молодь Дніпропетровської області»; проведення соціологічних досліджень, фахових досліджень, наукових та науково-практичних конференцій, семінарів, круглих столів, симпозіумів тощо. з питань молоді; запровадження комплексних заходів щодо стажування талановитої молоді в державних органах, місцевих адміністраціях та територіальних підрозділах центральних органів виконавчої влади зі спеціальним статусом як форма професійної орієнтації молоді на роботу в державному управлінні; сприяння діяльності та розвитку Дніпропетровської обласної молодіжної ради під керівництвом облдержадміністрації та органів студентського самоврядування вищих навчальних закладів; організаційно-методичне забезпечення соціального будинку для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; сприяння розвитку мережі сільських та міських центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.

Правовий захист та правова освіта молоді має здійснюватися шляхом: проведення регіональних конкурсів, вікторин на правові теми серед школярів

та студентів регіону; забезпечення підготовки та видання збірника правових документів для молоді; організація науково-практичних конференцій, круглих столів для вдосконалення правової культури молоді; сприяння розвитку мережі інформаційно-консультаційних центрів з надання правової допомоги молоді на базі юридичних клінік, громадських приймалень; надання молодим людям юридичної інформації про їх права та основні свободи через засоби масової інформації; організація регіональних соціальних кампаній для підтримки молоді та молодих сімей; розробка та розповсюдження спеціального фінансового щоденника для молодих сімей щодо планування та раціонального використання сімейного бюджету.

Загалом, аналіз програми дозволяє нам спостерігати наступне. Ми вважаємо, що розробка молодіжних програм на регіональному рівні повинна більше зосереджуватись на посиленні ролі молоді у суспільному житті та участі у житті місцевої громади. Цей пріоритет визнаний і активно розвивається в європейських країнах. Загальний підхід та критерії для цього викладені в Європейській хартії про участь молоді у громадському житті на місцевому та регіональному рівні, прийнятій у 2003 році. У Хартії зазначено, що активна участь молоді у прийнятті рішень та діях на місцевому та регіональному рівнях є важливою, якщо ми справді хочемо побудувати більш демократичне, солідарне та процвітаюче суспільство [34]. У документі підкреслюється, що місцева та регіональна влада має відігравати дуже важливу роль у залученні молоді, оскільки вони забезпечують, щоб молоді люди не лише дізнавались про демократію та громадянське суспільство, а й мали можливість застосувати ці знання на практиці. Місцева та регіональна влада підтримує та заохочує участь молоді у громадському житті як засіб подолання проблем та труднощів молоді, а також викликів сучасного суспільства.

Забезпечення участі молоді забезпечує необхідні інструменти для розробки системи навчання молоді про участь у суспільстві, постійної інформації, надання засобів комунікації, підтримки їх проектів, визнання та звернення уваги на готовність молодих людей брати участь у громадських та

безоплатних роботах. Хартія включає, згідно з «основними інструментами залучення молоді:

- підготовка молоді до участі у громадському житті;
- інформування молоді;
- сприяння участі молоді в суспільстві за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій;
- сприяння участі молоді у засобах масової інформації;
- заохочення молодих людей працювати безкоштовно та служити суспільству;
- підтримка молодіжних проектів та ініціатив;
- розвиток молодіжних організацій;
- участь молоді у недержавних та політичних організаціях [34].

Отже, ці інструменти є керівництвом для визначення та формування змісту молодіжних програм на регіональному та місцевому рівнях.

Показники оцінки ефективності програми поділяються на кількісні та якісні. Кількісні показники включають кількість проведених заходів та кількість охопленої молоді. Вони поділяються на освітні, культурні, інформаційні, наукові та методичні заходи, якими передбачається охопити 1253,0 тис. осіб. Програма характеризується переважанням кількісних показників. Показники якості програми включають:

- підвищення ефективності реалізації державної молодіжної політики у Дніпропетровській області, що забезпечує необхідні умови для соціального становлення та розвитку молоді;
- створення сприятливих умов для безпосередньої участі молоді у соціальних перетвореннях на основі соціального партнерства;
- посилення інтересу молоді до освіти, зокрема збільшення кредитів для неї, підвищення рівня освітньої роботи, створення більш ефективної системи пошуку, навчання, виховання та самовдосконалення талановитих дітей та молоді, залучення учнів до науково-технічної діяльності, розширення співпраці навчальних закладів з молоддю та дітьми громадські організації у реалізації

освітніх програм, вдосконаленні діяльності адміністрації студентів, поліпшенні умов проживання студентів у студентських гуртожитках, вирішенні їх побутових проблем;

- досягнення позитивних змін у вирішенні проблем зайнятості молоді, збільшення кількості молоді на 10% порівняно з попереднім роком, забезпечення тимчасової роботи у вільний час, залучення студентів та безробітної молоді до громадських служб, створення умов для молодіжного підприємництва, підтримка його розвитку у в сільській місцевості;

- «вдосконалення соціальної роботи з молоддю, молодими сім'ями, інвалідами, сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, з особами, які повертаються з місць позбавлення волі, залучення молодіжних громадських організацій, волонтерів;

- формування у молоді основ гуманістичного світогляду, пріоритету високих моральних, культурних, загальнолюдських цінностей, утвердження почуття патріотизму та національної ідентичності».

Отже, можна зазначити, що у Програмі недостатньо представлено показники, які відображають становище молоді, зміни у її соціальному становленні та розвитку. Так, до аналізу регіональної цільової соціальної програми «Молодь Дніпропетровщини» на 2012 – 2021 роки зверталися інші дослідники. Зокрема Г. І. Карімов до недоліків цієї Програми відносить наступне:

- відсутність створених умов для включення молоді як активного суб'єкта зв'язків з громадськістю до соціально-економічних процесів у регіоні, підтримки молодіжних ініціатив, підвищення освітнього рівня молоді;

- відсутність інституціоналізації масштабних регіональних молодіжних проєктів, реалізація яких посилює позиції Дніпропетровської області в країні та світі;

- відсутність заходів, спрямованих на допомогу молодим людям увійти до трудового життя, зокрема організація соціально вигідних заходів для міської молоді для профорієнтації молоді, благоустрою та містобудування;

- відсутність систематичного аналізу становища молоді на ринку фіксованої праці, зокрема систематичного моніторингу професій та особливостей, найбільш затребуваних для організації подальшого навчання молоді за цими професіями та спеціальностями;

- відсутність систематизації наукових організацій, відсутність повної інформації про становище молоді та ситуацію у сфері молодіжної політики;

- відсутність поліпшення якості та обсягу дослідницької діяльності у галузі молодіжної політики, її координації та створення оперативного інформаційного простору;

- відсутність створення системи багаторівневого безперервного навчання та кадрового забезпечення молодіжної політики;

- непередбачена зміна характеру впливу засобів масової інформації на молодь. Вплив інформації слід перетворити з масової на індивідуальну та одночасно соціальну мережу, оскільки більшість молодих людей отримують інформацію з Інтернету та телебачення;

- дезорганізація видання спеціалізованих періодичних видань та електронних статистичних видань;

- після регіональних конкурсів «Краща рада молодих вчених» або «Молодіжні ініціативи для розвитку регіонів» відсутність просування кращих проектів, створення дослідницьких лабораторій;

- відсутність політики «Підготовка молоді до сімейного життя». Основними проблемами молоді сім'ї є житло та низький середньомісячний дохід. Як результат, актуальними стають питання надання різних видів соціальної та психологічної допомоги молодим сім'ям, соціальної профілактики та реабілітації, захисту материнства, батьківства та дитинства;

- відсутня система оцінки ступеня досягнення цілей та завдань програми, але є лише очікувані результати реалізації.

Для розкриття теми магістерської роботи особливо цікавий висновок дослідника щодо недоліків програми, відсутність методів оцінки ефективності програми. Ця методологія повинна встановлювати процедуру оцінки фактичної

ефективності програми в процесі її реалізації та, на завершення, відобразити фактичний стан розвитку молоді та слугувати основою для моніторингу інформації в регіонах [21]. На підставі результатів аналізу дослідник робить висновок, що рівень соціально-економічного розвитку молоді у Дніпропетровській області потребує покращення.

З огляду на вищевикладене, дослідження обґрунтовує спосіб оцінки ефективності молодіжних програм з урахуванням обсягу коштів, виділених на її реалізацію, та ризиків та соціально-економічних критеріїв ефективності, що впливають на розвиток молодіжної політики. Соціально-економічну ефективність молодіжної програми слід оцінювати кумулятивно. Соціально-економічний ефект від реалізації молодіжної програми означає результат соціально-економічного характеру, отриманий завдяки здійсненню повного комплексу заходів, передбачених програмою, що знаходить своє відображення в поліпшенні якості життя молоді. Сфери, де потрібно визначити ефективність, включають: оцінку ступеня досягнення цілей та завдань програми в цілому; оцінка ступеня відповідності запланованому рівню бюджетних витрат; оцінка ефективності бюджетних витрат; оцінка рівня реалізації заходів (досягнення прямих результатів їх реалізації) [21].

Враховуючи більшість висновків щодо недоліків цієї програми, слід зазначити, що в дослідженні є деякі неточності. Під час аналізу змісту регіональної цільової соціальної програми «Молодь Дніпропетровської області» на період 2012 - 2021 років (прийнята рішенням Дніпропетровської обласної ради) автор робить висновки з точки зору міської влади як розробника цього документа.

Загалом слід зазначити, що програма не забезпечує достатніх показників для оцінки того, як вжиті заходи впливають на вирішення проблем молоді та зміни у їх соціальному становленні та розвитку. Цей підхід відображає практику розробки та прийняття молодіжних програм на центральному рівні. Цей недолік особливо гострий на регіональному та місцевому рівнях, який є максимально наближеним до молоді як предмет цієї політики.

Таким чином, врахування завдань Програми та обсягу роботи при їх реалізації дозволяє нам зауважити, що тематичний зміст переліку заходів іноді дещо ширший, ніж визначено в завданнях. Існує також певна скупченість масових заходів, результати яких важливо виміряти з точки зору впливу на соціальну ситуацію та розвиток молоді та оцінити ефективність державної молодіжної політики загалом. Для того, щоб зробити програму більш ефективною, ми вважаємо, що потрібно переглянути весь спектр заходів та приділити більше уваги діяльності, яка найбільше впливає на соціальний та молодіжний розвиток. Перш за все, мова йде про їх спрямованість на сприяння та забезпечення умов для саморозвитку, самореалізації інтелектуального, трудового потенціалу молоді на регіональному рівні. Особливу увагу слід приділити питанню розширення заходів щодо сприяння та підтримки молодіжних ініціатив у вирішенні різних проблем розвитку регіону та територіальних громад. Прикладами такої діяльності є: здійснення регіонального конкурсу проектів «Молодіжні ініціативи регіонального розвитку»; допомога у проведенні конкурсу бізнес-планів підприємницької діяльності серед молоді та конкурсу «Молодий підприємець року»; підтримка та фінансування програм та проектів, діяльності молодіжних громадських організацій, що сприяють соціальному формуванню та розвитку молоді та реалізації її соціально вигідних ініціатив; проведення обласних конкурсів «Студент року Дніпропетровської області», «Найкращий молодий вчений», конкурс проектів «Молоді вчені Дніпропетровської області» тощо.

Таким чином, виявлені недоліки та пропозиції щодо вдосконалення розробки та реалізації регіональної цільової соціальної програми «Молодь Дніпропетровської області» на період 2012-2021 років розглядаються як ключові моменти для подальшого оновлення підходів до змісту, спрямованості та методології оцінки переможних регіональних програм.

3.2. Удосконалення практики розробки та реалізації програм у сфері державної молодіжної політики на регіональному рівні з урахуванням досвіду ЄС

Дослідники та експерти пов'язують стратегічні орієнтири подальшого розвитку України з поглибленням та зміцненням європейської системи цінностей, орієнтованих на людину. Як зазначено в Проекті концепції гуманітарного розвитку України на період до 2020 року: в європейському світогляді інтелект, освіта, професійний досвід, соціальна мобільність, безсумнівно, визнаються головною складовою національного багатства та головним джерелом соціально-економічного розвитку [25, с. 12]. Направлення розвитку держави на якнайбільше розкриття потенціалу кожної людини та суспільства в цілому, створення гідних умов для реалізації інтелектуального, культурного та творчого потенціалу людини вимагає значної зміни ролі людини у політичному, економічному та соціальному житті. Важливе місце у цьому процесі належить державній молодіжній політиці, яка повинна мати можливість створити умови для реалізації потенціалу кожної молодої людини, виконання її основних функцій - репродуктивної, поступальної, інноваційної. Особливого значення набуває оновлення моделі державної молодіжної політики на регіональному рівні, що пов'язано з реформуванням територіальної організації управління та місцевого самоврядування шляхом розширення повноважень її органів у вирішенні соціальних проблем та розвитку молоді. Одним із ключових завдань на цьому шляху є подолання регіональної диференціації на рівні людського розвитку, особливо молоді.

Виконання завдань на шляху гуманітарного розвитку включає, серед іншого:

- створення умов для всебічного гармонійного розвитку людини, реалізації всіх професійних можливостей, досягнення високих соціальних стандартів, впровадження пріоритетів здорового способу життя, гармонізації

людського та природного середовища, збереження та зміцнення здоров'я громадян України, підтримки сім'ї та народжуваності;

- створення суспільства знань, де знання та можливості їх практичного застосування будуть важливим засобом самореалізації та розвитку особистості, а також ключовими факторами прискореного розвитку держави та суспільства;

- розвиток творчого потенціалу людини і суспільства;

- соціальна активність громадян, формування розвиненого громадянського суспільства [25 с. 13].

Створення нової якості життя відповідно до проекту концепції включає: розвиток системи охорони здоров'я та реалізацію пріоритетів здорового способу життя, всебічний розвиток та підтримку спорту; гармонізація навколишнього та природного середовища; сприяння народженню, підтримка та розвиток сім'ї; розвиток доступної та безперервної освіти; створення умов для гідної продуктивної праці; покращення добробуту населення шляхом запровадження високого соціального рівня життя; надання відповідних послуг у соціальній галузі на основі підвищення їх якості. Отже, до основних завдань забезпечення надання відповідних соціальних послуг на основі підвищення їх якості відносяться: визначення комплексу обов'язкових для розробки програм соціально-економічного розвитку національних соціальних стандартів та нормативів, забезпечення їх наукової обґрунтованості, диференційований соціально-демографічний підхід, прозорість та громадський контроль; Використання; кардинально підвищити якість та ефективність соціальних послуг шляхом залучення установ недержавного сектору до постачальників соціальних послуг та вдосконалення механізмів присудження та виконання контрактів на послуги при збереженні функцій забезпечення мінімальних соціальних стандартів для держави [25 с. 14, 17 - 18]. Таким чином, підхід, пріоритети, принципи та орієнтації гуманітарного розвитку визначають сутність та цілі сучасної державної молодіжної політики в Україні на регіональному та місцевому рівнях, а також молодіжні програми як один з основних інструментів підтримки молоді.

Іншим важливим аспектом, який слід враховувати при вдосконаленні підходів до розробки та реалізації молодіжних програм на регіональному рівні, є посилення існуючих та запровадження нових механізмів участі молоді у реалізації національної молодіжної політики. Цей підхід є основним у країнах Європейського Союзу, і ми розглядаємо його як засіб самореалізації, досягнення матеріального добробуту, задоволення потреб та інтересів молоді.

Для підвищення соціальної активності молоді держава повинна вирішити низку завдань. Відповідно до теми магістерської роботи, основними завданнями є: інституційне вдосконалення системи управління в молодіжній роботі, перенесення фокусу роботи з центрального на місцевий рівень; посилення координації між цільовими національними та регіональними програмами для забезпечення соціального становлення та розвитку молоді; реалізація програм молодіжних організацій шляхом запровадження соціального порядку та інтеграції в європейські та глобальні молодіжні структури; дотримання вимог Європейської хартії про участь молоді у громадському житті на місцевому та регіональному рівні.

Одним із принципів, що визначають перспективи розвитку національної молодіжної політики до 2020 року в Україні, є принцип пріоритетності реалізації молодіжних програм та ініціатив, спрямованих на вирішення нагальних проблем молоді [49]. Стратегія розвитку національної молодіжної політики на період до 2020 року, прийнята в 2013 році, має на меті «забезпечити здійснення всебічної, послідовної та взаємоузгодженої діяльності державних органів, органів місцевого самоврядування та громадських об'єднань, що представляють інтереси молоді при формуванні та реалізації національної молодіжної політики. Основні завдання стратегії включають підвищення ефективності національної молодіжної політики на національному, регіональному та місцевому рівнях».

«Пріоритетами реалізації державної молодіжної політики в Україні на період до 2020 року є: забезпечення доступної освіти; створення здорового способу життя молоді; забезпечення зайнятості молоді на ринку праці;

забезпечення житлом для молоді; посилення участі молоді у суспільно-політичному житті; сприяння інтеграції української молоді» до європейської молодіжної спільноти [49]. Ці пріоритети повинні бути відображені в регіональних молодіжних програмах. Аналіз документів, що визначають стратегію розвитку України загалом та державну молодіжну політику, зокрема, показує, що зміст цих програм слід розглядати у вимірі сталого людського розвитку як одну з ключових ідей та цінностей сучасного суспільства. Це питання особливо важливо для забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів. Зрештою, молодість є важливим потенціалом цього розвитку. Ця думка підтверджується висновками національної доповіді "Сталий розвиток людини: забезпечення справедливості", основною ідеєю якої є пояснення сутності цивілізаційного процесу на основі суспільства, економіки та екології, орієнтованого на людину. Головною передумовою і одночасно результатом успішного розвитку є справедливість для тих поколінь, які живуть сьогодні і в майбутньому придуть у цей світ [48]. У звіті зазначається, що досягнення стійкості людського розвитку можливо за кількох умов: в економічних, екологічних та соціальних відносинах; оволодіння новою парадигмою інтелектуальними діячами; запровадження нових моделей споживчої, трудової та соціальної поведінки населення; розробка та реалізація механізмів державної політики для подолання системних обмежень для гуманізації соціального розвитку [48].

Відповідність вимогам сталого людського розвитку вимагає перегляду та уточнення змісту молодіжних програм на регіональному рівні. У зв'язку з цим ми можемо спостерігати наступне. У процесі розробки та впровадження регіональних молодіжних програм слід враховувати та долати недоліки української соціальної політики, такі як підтримка невинуватої нерівності; провокуючи залежні емоції. Ці недоліки були висвітлені у Національній доповіді про сталий розвиток людини: забезпечення справедливості.

Вона потребує більшої уваги до діяльності молодіжних програм з екологічних питань, спрямованих на забезпечення узгодженості людського та

природного середовища. Перш за все, мова йде про заходи щодо підвищення обізнаності молоді про захист та збереження навколишнього середовища, що повинно відображатися не лише у формуванні екологічних цінностей серед молоді, а й у активній участі молоді у відповідних заходах. У зв'язку з цим, це обіцяє бути пріоритетом у підтримці молодіжних ініціатив, проектів та програм, розроблених з метою покращення навколишнього середовища на регіональному, міському, сільському рівнях.

Питання реалізації ідеї створення соціальної та громадянської активності молоді як засобу забезпечення її інтересів, прав і свобод, забезпечення загального гармонійного розвитку особистості та реалізації її творчих потенціалів вимагає більшої уваги. Це вимагає більшої підтримки ініціатив молодіжних громадських організацій як у вирішенні проблем молодіжного середовища, так і в ініціативах у різних сферах суспільного життя, особливо щодо проблем територіального розвитку.

З метою побудови соціального партнерства у сфері молодіжної політики на регіональному рівні, слід приділяти більше уваги підтримці молодіжних ініціатив, проектів, програм молодіжних громадських організацій як пріоритетного напрямку залучення до надання послуг у сфері державної молодіжної політики.

На думку дослідників, особливо Г. В. Ковалю, основними інструментами забезпечення ефективності розробки та реалізації національної молодіжної політики є програмно-цільові та проектні методи. Водночас основні зусилля мають бути спрямовані на покращення цільового спрямування інвестицій у молодь. Використання програмно-орієнтованого підходу дозволяє систематично об'єднувати ресурси українського громадянського суспільства та органів державного управління. Слідуючи такому підходу, цілі та показники повинні бути деталізовані на рівні відділів та операторів. Дослідник пропонує визначити ключові напрямки молодіжної політики шляхом побудови набору структурних схем, заснованих на суттєвих компонентах матриці рішень. Тобто молодіжна політика буде сукупністю програм, підпрограм, напрямків та

окремих видів діяльності, що визначають основи інноваційного розвитку молоді. Для кожного завдання, важливого рішення, необхідно визначити показник і критерій оцінки успішності рішення та оцінити основні ресурси, необхідні для реалізації рішення [23, с. 101, 290]. Крім того, наголошується на доцільності адаптації молодіжної політики до стратегії розвитку регіону.

Г. В. Коваль приділяє особливу увагу показникам молодіжної політики та молодіжним програмам. Таким чином, ми виділяємо чотири найбільші групи в системі показників молодіжної політики в Україні: покращення якості життя населення; забезпечення громадської безпеки та особистої безпеки населення; стабільний ефективний економічний розвиток; нарощування потенціалу розвитку [23, с. 94]. Зазначається, що цілі стратегії розвитку вказують на рівень досягнення цілей, встановлених органами управління. Такі цілі повинні бути сформульовані у формі, яка дозволяє оцінювати та порівнювати різні рівні досягнення кожної з цілей. Відповідно цілі повинні мати властивість порівнянності. Цілі можуть бути кількісними та якісними. Найзручніший тип - кількісна оцінка. Кількісні цілі можна розділити на абсолютні та відносні. Що стосується якісних цілей, то вони належать до тих потреб чи властивостей створених систем, які в принципі неможливо виміряти [23, с. 95, 290]. Таким чином, програмно-цільовий метод забезпечить систему та цілісність розробки та реалізації всіх сфер цієї політики на регіональному рівні.

У зв'язку з цим дослідники роблять висновок, що, враховуючи те, що суттєвою особливістю програмно-цільового методу є спрямованість на досягнення результатів, взаємозв'язок між ресурсами, підрядниками та термінами, цей метод може підвищити ефективність державної виконавчої політики шляхом вдосконалення її механізму. Спочатку ми говоримо про використання структурних та організаційних принципів цього методу як засобу підвищення ефективності діяльності органів виконавчої влади, що реалізують цю політику [8, с. 106].

Позитивними аспектами використання цього методу є, серед іншого:

- підвищення відповідальності органів виконавчої та місцевої влади за реалізацію державної молодіжної політики;
- орієнтація на результати у задоволенні потреб та інтересів молоді у різних сферах життя;
- постійне оцінювання результатів, здатність оцінювати якість політики;
- зростання свободи дій на регіональному та місцевому рівнях для визначення форм та методів організації роботи в районі;
- постійний контроль за виконанням програми;
- можливість прозорого контролю за використанням бюджетних коштів;
- більший розгляд характеристик регіонів як з точки зору можливостей, ресурсів, так і проблем молодіжного середовища [8, с. 108]. На наш погляд, можливість такого підходу до моніторингу та оцінки державної політики є особливо важливим аспектом.

Таким чином, аналіз існуючої практики дозволяє зробити висновок, що для виявлення можливостей вдосконалення процесу розробки та реалізації молодіжних програм на регіональному рівні пріоритетом є визначення показників, які дозволять оцінити результати та ефективність відповідних програм. Доцільно розподілити такі показники для кожної сфери реалізації програми. Наприклад, у напрямку «пропаганда та створення здорового способу життя» регіональної цільової соціальної програми «Молодь Дніпропетровщини» на 2012 – 2021. Такими показниками можуть бути:

- зменшення молодіжної смертності;
- зменшення захворюваності на ВІЛ серед молоді;
- зменшення алкоголізму серед молоді;
- зменшення наркоманії серед молоді.

На сучасному етапі кількісні показники для оцінки ефективності програми реалізації програми у цій галузі представлені кількістю проведених заходів та кількістю охоплених осіб. Відповідно до основних показників ефективності та реалізації інших напрямків молодіжної політики вони повинні

включати: зменшення безробіття серед молоді; збільшення кількості молоді, яка займається підприємницькою діяльністю; зменшення кількості молоді з проблемами житла; збільшення кількості програм, проектів, спрямованих на вирішення проблем молодіжного середовища, інших суспільно корисних завдань; збільшення кількості молоді, яка бере участь у діяльності молодіжних громадських організацій тощо.

Важливим аспектом, який потребує більшої уваги при реалізації молодіжної політики на регіональному рівні, є необхідність постійного моніторингу всіх показників, що відображають соціальне становлення та розвиток молоді в регіоні. Без роботи в цій галузі неможливо отримати об'єктивну інформацію як основу для прийняття управлінських рішень та коригування молодіжних програм та молодіжної політики в регіоні в цілому. Такий моніторинг є основою для оцінки ефективності цієї політики.

Слід врахувати наявний закордонний досвід, щоб визначити можливості для вдосконалення підходів до розробки та реалізації молодіжних програм на національному, регіональному та місцевому рівнях. З огляду на хід української європейської інтеграції, практика Європейського Союзу є особливо цікавою. Цікавим з цього питання є дослідження Е. І. Бородіна. Автор виділяє два основних підходи до молодіжних програм, що використовуються в Європейському Союзі протягом останніх десятиліть. Так, у період 1989-2013 рр. Було запроваджено підхід, згідно з яким були прийняті та реалізовані деякі молодіжні програми: "Молодь для Європи" (1989 - 1999), програма "Молодь" (2000 - 2006), "Молодь в дії" (2007). У цей період, на думку дослідника, існувала певна спадкоємність у програмуванні для молоді, була сформована інституційна мережа для забезпечення реалізації програм, визначених форм та методів роботи.

Новий підхід ЄС до молодіжних програм розпочався у 2014 році. Згідно з новим підходом, питання молоді більше не є предметом окремої програми і стали частиною більш широкого всеосяжного гуманітарного документа. На період 2014-2020 років була затверджена єдина програма Європейського Союзу

з питань освіти, професійного навчання, молоді та спорту "Еразмус +". Такий підхід призвів до: консолідації всіх освітніх програм; освітня програма включала молодіжні проблеми, для яких раніше була призначена окрема програма; програма включає спортивний компонент, який раніше не брав участі у процесі програмування на європейському рівні.

У всій програмі є загальне визначення основних видів ключових дій: освітня мобільність людей; співпраця щодо інновацій та обміну передовою практикою; підтримка політики реформ [7, с. 24].

Основними аспектами молодіжного компоненту Еразмус + є:

- підвищення рівня ключових компетенцій та навичок молоді, у тому числі з меншими можливостями, та молодіжних працівників, а також сприяння участі в демократичному житті в Європі та на ринку праці, активної громадянської позиції, міжкультурного діалогу, соціальної інтеграції та солідарності;

- сприяння поліпшенню якості роботи з молоддю, зокрема шляхом посилення співпраці між організаціями молодіжної політики та / або іншими зацікавленими сторонами;

- доповнення політичних реформ на місцевому, регіональному та національному рівнях для підтримки та розвитку на основі фактичних даних знань про молодіжну політику, а також визнання неформального та неформального навчання;

- посилення міжнародного аспекту молодіжної діяльності [7, с. 25].

Таким чином, у галузі молодіжної політики в Європейському Союзі спостерігається поєднання молодіжного сектору з освітою, навчанням та спортом, а це означає, що ця політика дедалі більше поглиблюється в гуманітарний блок, який вирішується у зв'язку з іншими питаннями гуманітарної політики. Це забезпечує складність підходів, сфер реалізації, ресурсів, учасників у вирішенні проблем молоді. Використаний підхід також створює кращі умови для розвитку молодіжної політики на регіональному та місцевому рівнях. Врахування досвіду Європейського Союзу дозволить Україні

наблизитися до стандартів молодіжної політики європейських розвинених країн та сприятиме створенню єдиного європейського простору у сфері сприяння соціальному формуванню та розвитку молоді.

Таким чином, аналіз практики та досліджень дозволяє зробити висновок, що пропозиції щодо вдосконалення підходів до розробки та реалізації молодіжних програм на регіональному рівні повністю відповідають сучасній практиці Європейського Союзу, ключовим документам у цій галузі, зокрема Європейській хартії участі молоді на місцевому та регіональному рівнях. Дотримання пропозицій підвищить рівень залучення молоді до соціального, економічного, політичного та культурного життя регіону як основи забезпечення умов для соціального становлення та розвитку молоді. Крім того, це підвищить роль молоді у забезпеченні розвитку відповідних напрямків.

ВИСНОВКИ

Магістерській роботі вдалося досягти цієї мети, яка полягає у обґрунтуванні напрямів вдосконалення підходів до розробки та реалізації програм у сфері державної молодіжної політики в Україні на регіональному рівні. Результати дослідження дозволяють зробити наступні висновки.

1. Аналіз наукових робіт дозволив узагальнити теоретичні підходи до трактування національної молодіжної політики на регіональному рівні та визначити напрямок наукових досліджень у цій галузі. Ключові моменти, на яких орієнтуються дослідники, полягають у тому, що ця політика, як системна діяльність усіх суб'єктів у створенні умов для соціального становлення та розвитку молоді, повинна реалізовуватися з урахуванням інтересів країни та регіону, молоді та суспільства. Водночас, питання більшої самостійності регіонального рівня державної молодіжної політики як умови досягнення більш гнучкої політики з урахуванням проблем та специфіки регіону. Особливу увагу слід приділити вивченню модернізації підходів до розробки та реалізації регіональних молодіжних програм як важливої складової забезпечення соціально-економічного розвитку регіону.

Основними тенденціями, що впливають на сучасну державну молодіжну політику, є: демократизація та гуманізація соціальних відносин; посилення залучення інститутів громадянського суспільства на їх території до процесу формування та реалізації цієї політики; актуалізація ролі місцевого самоврядування. З огляду на це, можна зробити висновок, що значення та роль регіонального рівня у забезпеченні умов для соціального становлення та розвитку молоді зростатиме в майбутньому. Слід також зазначити, що напрям сучасних досліджень на визначення можливостей національної молодіжної політики, особливо на регіональному рівні, характеризується посиленням уваги до вивчення аспектів її взаємозв'язку із закономірностями людського розвитку, впливу сучасних факторів людського розвитку на молодь, національної молодіжної політики.

Таким чином, врахування наукових розробок щодо сутності, функцій, завдань, характеристик національної молодіжної політики на регіональному рівні, а також тенденцій її розвитку в Європейському Союзі є теоретичною основою для подальшого визначення шляхів вдосконалення цієї політики на регіональному та місцевому рівнях.

2. Беручи до уваги механізм формування та реалізації державної молодіжної політики в Україні, можна зробити висновок про централізований характер цієї політики, модель якої є частиною всієї системи централізованої державної влади. Відповідно до поглиблення процесів децентралізації зростає потреба переглянути та оновити підходи до ролі та місця елементів державного механізму молодіжної політики. По-перше, проблема конкретизації механізму реалізації цієї політики на регіональному рівні та визначення напрямку її вдосконалення в умовах поглиблення демократизації, децентралізації державного управління в Україні стає все більш актуальною. У цьому контексті особливо актуальною стає проблема складних документів програмного характеру як одного з основних інструментів вирішення основних проблем молоді та забезпечення координації зусиль усіх суб'єктів, залучених до створення умов для соціального становлення та розвитку молоді.

3. Вивчення національної цільової соціальної програми «Молодь України» дозволило визначити п'ять ключових питань, на яких увага зосереджується на формуванні та реалізації національної молодіжної політики: розвиток людського потенціалу молоді, особливо за рахунок інтелектуального, творчого фізичне здоров'я; виховання моральних і духовних цінностей, характерних для сучасного суспільства; поліпшення умов та розширення можливостей для реалізації трудового потенціалу шляхом сприяння працевлаштуванню; підтримка молодіжного громадського руху на національному та міжнародному рівнях як важливий аспект посилення участі та розширення можливостей молоді у вирішенні проблем молодіжного середовища; вивчення проблем молоді як основи адаптації заходів державної молодіжної політики та діяльності виконавчих органів, відповідальних за її

реалізацію. Вивчення заходів у цих сферах підтверджує висновок, що сьогодні акцент змістився з поводження з молоддю як з пасивним споживачем державних послуг, на фокус на забезпеченні діяльності молоді на шляху їх соціального становлення та розвитку. Тому ключовим моментом є визначення пріоритетної підтримки молодіжних ініціатив та створення в них потреби у самовизначенні, саморозвитку та самореалізації.

До основних досягнень цієї програми належить введення показників її реалізації, які дозволяють оцінити ефективність завдань програми, що наближує українські програми до аналогів європейських документів молодіжної програми. Водночас аналіз ситуації у цій галузі показав необхідність перегляду підходів до визначення показників її реалізації та ефективності. Такі програми вимагають, зокрема, введення показників щодо становища молоді та рівня їх розвитку. Дуже важливо з'ясувати, як такі програми впливають на становище молоді в Україні.

Ця програма визначає основні напрямки та зміст заходів державної молодіжної політики в Україні в цілому та на регіональному, місцевому рівні державного управління. Відповідно до цієї програми регіони розробляють відповідні регіональні програми у сфері національної молодіжної політики. Відповідно, комплексні національні програми з питань молоді відіграють важливу роль у визначенні змісту діяльності органів виконавчої влади щодо сприяння соціальному формуванню та розвитку молоді. Такі програми у галузі національної молодіжної політики дозволяють зосередити фінансові, матеріально-технічні та інші ресурси та забезпечують координацію центральних та місцевих органів виконавчої влади, компаній, установ та організацій для вирішення найважливіших проблем молодіжного середовища.

4. Характеристика регіональних програм підтримки молоді дозволила нам визначити наступне. Основою підвищення ефективності, результативності цих програм та політики в цілому є необхідність більшого врахування особливостей регіонів та програм з точки зору стратегії регіонального розвитку. Це включає, серед іншого, огляд змісту та обсягу відповідальності місцевих

органів влади у створенні умов для соціального становлення та розвитку молоді та, загальніше, оновлення моделі реалізації цієї політики на регіональному рівні.

Основними формами молодіжних програм на регіональному та місцевому рівнях є відповідні цільові програми, розроблені структурними підрозділами відповідних адміністрацій, програми, розроблені органами місцевого самоврядування, та програми (проекти) молоді та інших громадських організацій.

Питання розробки та реалізації програм як компетенції структурних підрозділів місцевих державних адміністрацій, відповідальних за державну молодіжну політику, представляють два сукупності питань: участь у підготовці пропозицій до проектів регіональних програм соціально-економічного та культурного розвитку та підготовка заходів регіонального розвитку; реалізація програм з організації здоров'я, відпочинку та дозвілля молоді та допомога у реалізації програм (проектів), розроблених молодіжними та іншими громадськими організаціями. Оскільки реалізація програм є ключовим питанням у діяльності цих структурних підрозділів, цей сегмент не знаходить належного розгляду при визначенні їх функцій. Особливу увагу слід приділити створенню ефективної системи взаємодії між цими органами та органами місцевого самоврядування в контексті реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні.

Ключовим моментом регіональних молодіжних програм є рівень участі молоді у формуванні та реалізації регіональної молодіжної політики. Проблема забезпечення активної ролі молоді у створенні умов для їх соціального становлення та розвитку пов'язана з можливостями вироблення підходів до визначення змісту цих програм, форм та методів їх реалізації на регіональному рівні. Важливим аспектом є необхідність більшої спрямованості цих програм на покращення якісних та кількісних характеристик молоді в регіоні як важливого елемента соціально-економічного розвитку території. Відповідно, ключовим моментом у розробці та реалізації молодіжних програм на регіональному рівні є

затвердження якісних та кількісних показників соціального становлення та розвитку молоді.

5. Аналіз програми «Молодь Дніпропетровщини» на 2012 – 2021 рр. показав переважання кількісних показників її реалізації, які в основному представлені кількістю заходів та кількістю охоплених людей. Програма не містить достатньо показників, щоб оцінити, як реалізовані заходи впливають на вирішення проблем молоді. Цей підхід відображає практику розробки та прийняття молодіжних програм на центральному рівні. Також ми можемо спостерігати певне перевантаження масових заходів, результати яких важливо виміряти з точки зору впливу на соціальну ситуацію та розвиток молоді. Для того, щоб зробити програму більш ефективною, необхідно переглянути загальний обсяг заходів на користь заходів щодо сприяння умовам саморозвитку, самореалізації інтелектуального та трудового потенціалу молоді на регіональному рівні.

У Європейському Союзі в галузі молодіжної політики молодіжний сектор злився із сферами освіти, навчання та спорту, тим самим поглибивши інтеграцію цієї політики в гуманітарний блок, що розглядається спільно з іншими питаннями гуманітарної політики. Це забезпечує складність підходів, сфер реалізації, ресурсів, учасників у вирішенні проблем молоді. Такий підхід створює кращі умови для розвитку молодіжної політики на регіональному та місцевому рівнях. Місцева та регіональна влада підтримує та заохочує участь молоді у суспільному житті в Європейському Союзі як засіб для подолання проблем та труднощів молоді, а також викликів сучасного суспільства. Основними інструментами залучення молоді є: підготовка молоді до участі у суспільному житті; інформування молоді; сприяння участі молоді в суспільстві за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій; заохочення участі молоді у роботі зі ЗМІ; заохочення молоді до безкоштовної роботи та служіння суспільству; підтримка молодіжних проєктів та ініціатив; розвиток молодіжних організацій; участь молоді у громадських організаціях та політичних партіях.

Ці інструменти є керівництвом для визначення та формування змісту молодіжних програм на регіональному та місцевому рівнях.

Основними завданнями у напрямку вдосконалення підходів до розробки та реалізації молодіжних програм на регіональному рівні є: інституційне вдосконалення системи органів виконавчої влади у сфері молодіжної роботи, перенесення фокусу роботи з центрального на місцевий рівень; посилення координації між цільовими національними та регіональними програмами для забезпечення соціального становлення та розвитку молоді; реалізація програм молодіжних організацій шляхом запровадження соціального порядку та інтеграції в європейські та глобальні молодіжні структури; дотримання вимог Європейської хартії про участь молоді у громадському житті на місцевому та регіональному рівні. Важливими аспектами у цій справі є такі. Зміст цих програм слід розглядати у вимірі забезпечення сталого людського розвитку як однієї з ключових ідей та цінностей сучасного суспільства. Кілька неурядових установ мають бути залучені до надання молодіжних послуг у визначенні програмних заходів, що наголошує на необхідності розробки механізмів присудження та виконання контрактів на послуги. Необхідність уточнення та консолідації комплексу обов'язкових для розробки програм соціально-економічного розвитку національних соціальних стандартів та нормативів.

Для вдосконалення підходів до розробки та реалізації молодіжних програм на регіональному рівні пропонується:

- модернізація моделі формулювання та реалізації національної молодіжної політики на регіональному та місцевому рівнях, заснована на децентралізації, принципі субсидіарності як основи для перегляду функцій та повноважень місцевих органів виконавчої влади, розширенні повноважень органів місцевого самоврядування у цій галузі. Головною місією органів виконавчої влади має бути нагляд за діяльністю усіх суб'єктів із забезпечення прав і свобод у сфері соціального становлення та розвитку молоді, дотримання молодіжного законодавства про суспільні відносини у цій сфері;

- уточнення та деталізація функцій місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування при розробці та реалізації молодіжних програм з можливим створенням окремих програмних підрозділів, що займаються підготовкою та реалізацією програм, проектів, розроблених молоддю, молодіжними організаціями;

- посилення контролю та відповідальності за реалізацію молодіжних програм на регіональному та місцевому рівнях;

- слід розширити заходи щодо сприяння та підтримки молодіжних ініціатив у вирішенні проблем розвитку регіону та територіальних громад. Необхідно збільшити кількість заходів, пов'язаних з регіональним конкурсом проектів «Молодіжні ініціативи регіонального розвитку»; допомога у здійсненні конкурсу бізнес-планів підприємницької діяльності серед молоді та конкурсу «Молодий підприємець року»; підтримка та фінансування програм та проектів, діяльності молодіжних громадських організацій, що сприяють соціальному формуванню та розвитку молоді та реалізації її соціально вигідних ініціатив; проведення регіональних конкурсів «Студент року Дніпропетровської області», «Найкращий молодий вчений», конкурс проектів «Молоді вчені Дніпропетровської області» тощо;

- основними показниками результативності програм повинні бути: рівень безробіття серед молоді; кількість молодих людей, які займаються підприємницькою діяльністю; кількість молодих людей, які покращили свої житлові умови, порівняно із загальною кількістю молодих людей, які потребують такого покращення; кількість програм, проектів для вирішення проблем молодіжного середовища, інших суспільно корисних завдань; кількість молодих людей, що беруть участь у діяльності молодіжних громадських організацій тощо;

- зазначення показників, які дозволять оцінити результати та ефективність реалізації відповідних програм та доцільність їх розподілу для кожної сфери реалізації програми. Наприклад, за напрямом «Пропаганда та

формування здорового способу життя» регіональної цільової соціальної програми «Молодь Дніпропетровщини» на 2012 – 2021 роки

Такими показниками можуть бути такі: зниження смертності серед молоді; зменшення захворюваності на ВІЛ серед молоді; зменшення алкоголізму серед молоді; зменшення наркоманії серед молоді.

Пропозиції вважаються ключовими моментами оновлення підходів до змісту, спрямованості та методології оцінки регіональних програм та покращення соціального розвитку молоді в регіоні. Їх лікування спрямоване на підвищення рівня залучення молоді до соціального, економічного, політичного, культурного життя регіону як основи забезпечення умов для соціального становлення та розвитку молоді. Крім того, це збільшить роль молоді у забезпеченні розвитку відповідних територій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бакуменко В. Д. Формування державно-управлінських рішень: проблеми теорії, методології, практики : моногр. / В. Д. Бакуменко. – К. : Вид-во УАДУ, 2000. – 328 с.
2. Безверхнюк Т. М. Державне управління на регіональному рівні та державне регулювання регіонального розвитку: змістовне наповнення й ресурсне забезпечення / Т. М. Безверхнюк // Теорія та практика державного управління. – Харків : Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр». – Вип. 3 (15). – 2006. – С. 146–153.
3. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень : підруч. / М. Т. Білуха. – К. : АБУ, 2002. – 480 с.
4. Бородін Є. І. Держава і молодь: історія ювенального законодавства в Україні (середина 80-х – початок 90-х років ХХ ст.) / Є. І. Бородін. – К. : Український центр політичного менеджменту, 2004. – 238 с.
5. Бородін Є. І. Державна молодіжна політика в Україні: процес формування та розвитку (1991 – 2004 рр.) : моногр. / Є. І. Бородін. – Д. : Пороги, 2008. – 429 с.
6. Бородін Є. І. Загальнодержавна молодіжна програма в Україні в контексті удосконалення механізму державної молодіжної політики / Є. І. Бородін // Публічне адміністрування: теорія та практика : ел. зб. наук. пр. – 2010. – № 1. – Режим доступу : <http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2010-01/10beidmp.pdf>.
7. Бородін Є. І. Програмний метод у реалізації молодіжної політики Європейського Союзу: новий підхід / Є. І. Бородін // Актуальні проблеми європейської інтеграції та євроатлантичного співробітництва України : матеріали 11-ї наук.-практ. конф. 15 трав. 2014 р., м. Дніпропетровськ / за заг. ред. Л. Л. Прокопенка. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2014. – С. 22 – 25.
8. Бородін Є. І. Програмно-цільовий метод як засіб удосконалення державного управління у сфері сприяння соціальному становленню та розвитку

молоді в Україні / Є. І. Бородін, Т. М. Тарасенко // Проблеми управління соціальним і гуманітарним розвитком: матеріали IV регіональної наук.-практ. конф. за міжнар. участю, 26 листоп. 2010 р. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2010. – С. 105 – 109.

9. Васильєв А. О. Конвергенція моделей реалізації державної політики, спрямованої на молодь / А. О. Васильєв // Публічне управління: теорія та практика. – 2013. – Вип. 3. – С. 205 – 209. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Pubupr_2013_3_34.pdf.

10. Гузенко І. М. Становлення і розвиток державної молодіжної політики в Україні / І. М. Гузенко // Військово-науковий вісник. - 2009. – Вип. 11. – С. 50 – 62.

11. Гуцалова М. В. Державна молодіжна політика як фактор залучення молоді до участі у державотворчих процесах / М. В. Гуцалова // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили]. Сер. : Політологія, 2009. – Вип. 97. – С. 85 – 88.

12. Державна молодіжна політика в Україні: механізм формування та реалізації : моногр. / Є. І. Бородін (кер. ав. кол.), Ю. В. Борисова [та ін.]. – Д. : Вид-во ТОВ Днепррост, 2006. – 104 с.

13. Державна цільова соціальна програма «Молодь України» на 2009 – 2015 роки : постанова Кабінету Міністрів України від 28 січ. 2009 р. № 41. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/41-2009-п>.

14. Державне управління : навч. посіб. / А. Ф. Мельник, О. Ю. Оболенський, А. Ю. Расіна, Л. Ю. Гордієнко : за ред. А. Ф. Мельник. – [2-ге вид., випр. і доп.]. – К. : Знання, 2004. – 342 с.

15. Державне управління : підруч. : у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; редкол. : Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. – К. ; Д. : НАДУ, 2012. – Т. 1. – 564 с.

16. Державне управління : підруч. : у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; редкол. : Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст.

голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. – К. ; Д. : НАДУ, 2013. – Т. 2. – 324 с.

17. Довідник структурних підрозділів з питань молоді та спорту АР Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій : Міністерство молоді та спорту України. – Режим доступу : <http://dsmsu.gov.ua/index/ua/material/12851>.

18. Енциклопедичний словник з державного управління / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; за ред. : Ю. В. Ковбасюка [та ін.] ; уклад. : Ю. П. Сурмін [та ін.]. - К. : НАДУ, 2010. – 820 с.

19. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / наук.-ред. кол. Ю. В. Ковбасюк (голова) [та ін.] ; Національна академія державного управління при Президентові України. – К. : НАДУ, 2011.

20. Звіт Рахункової палати України за 2011 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.acrada.gov.ua/control/main/uk/publish/category/32826>.

21. Карімов Г. І. Регіональна молодіжна політика як фактор сталого розвитку / Г. І. Карімов, О. Ю. Огурцова // Ефективна економіка : електронне наукове фахове видання. Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет. – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2252>.

22. Керецман В. Ю. Державне регулювання регіонального розвитку: теоретичні аспекти : моногр. / В. Ю. Керецман. – К. : Вид-во УАДУ, 2002. – 188 с.

23. Коваль Г. В. Розвиток державної молодіжної політики: теорія, методологія, механізми реалізації : моногр. / Г. В. Коваль. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. – 432 с.

24. Коваль Г. В. Державне управління молодіжною політикою в Україні / Г. В. Коваль // Актуальні проблеми державного управління : матеріали II Всеукраїнської наук.-практ. конф., 12 трав. 2012 р., м. Івано-Франківськ. – Режим доступу : <http://derjuprav12012.blogspot.com/p/2-3.html>.

25. Концепція гуманітарного розвитку України на період до 2020 року: проект // Стратегічні пріоритети. – 2009. – № 3 (12). – С. 11 – 30.
26. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квіт. 2014 р. № 333-р. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/control/ru/cardnpd>.
27. Мацюк Т. І. Молодіжна політика в Україні: сучасний стан та шляхи розвитку / Т. І. Мацюк // Ефективна економіка : ел. наук. фах. вид. – 2013. – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2392>.
28. Мельник М. Процес соціального становлення та розвитку молоді як об'єкт державної політики / М. Мельник // Ефективність державного управління : зб. наук. пр. – 2013. – Вип. 35. – С. 212 – 219.
29. Метьолкіна Н. Б. Механізми та реалізація державної молодіжної політики в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. упр. : спец. 25.00.02 «Механізми державного управління» / Н. Б. Метьолкіна. – Харків, 2009. – 20 с.
30. Молодь в умовах становлення Незалежності України (1991 – 2011 роки) : щоріч. доп. Президенту України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні / Мін-во освіти і науки, молоді та спорту України, Державний інститут розвитку сімейної та молодіжної політики ; редкол. : О. В. Белишев (голова) та ін. – К., 2011. – 316 с.
31. Національна доповідь про людський розвиток 2011 рік «Україна: на шляху до соціального залучення» [Електронний ресурс]. – К. : ПРООН, 2011. – 124 с. – Режим доступу : http://www.undp.org.ua/files/ua_95644_NHDR_2011_Ukr.pdf.
32. Одінцева Г. С. Теорія та історія державного управління : навч. посіб / Одінцева Г. С., Дзюндзюк В. Б., Мельтюхова Н. М. та ін. – К. : Видавничий дім «Професіонал», 2008. – 288 с.

33. Панасюк В. Державна молодіжна політика як складова процесу побудови соціальної держави / В. Панасюк // Юридичний вісник. – 2013. – № 3. – С. 88 – 94.

34. Переглянута Європейська хартія участі молоді в громадському житті на місцевому і регіональному рівні : Рек. 128 (2003) Е / 21 трав. 2003 р., прийнята Конгресом місцевих і регіональних влад Ради Європи. – Режим доступу : <http://eucharter.pedagog.org.ua/text/charter/src.html>.

35. Перепелиця М. Механізм реалізації регіональної, місцевої державної молодіжної політики / М. Перепелиця // Нова політика. – 2000. – № 6. – С. 40 – 43.

36. Перепелиця М. П. Державна молодіжна політика в Україні (регіональний аспект) / М. П. Перепелиця. – К. : Український ін-т соціальних досліджень, Український центр політичного менеджменту, 2001. – 242 с.

37. Перепелиця М. П. Модель регіональної державної молодіжної політики / М. П. Перепелиця // Український центр політичного менеджменту [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.politik.org.ua/vid/bookscontent.php3?b=4&c=165>.

38. Пріоритети роботи Міністерства молоді та спорту України на 2014 рік та шляхи з їх реалізації / Міністерство молоді та спорту України. – Режим доступу : <http://dsmsu.gov.ua/index/ua/material/7273>.

39. Про державні цільові програми : закон України від 18 берез. 2004 р. № 1621–IV. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1621-15>.

40. Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні : Декларація від 15 груд. 1992 р. № 2859–XII. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2859-12>.

41. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року : постанова Кабінету Міністрів України від 21 лип. 2006 р. № 1001. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1001-2006-п>.

42. Про затвердження Положення про департамент фізичної культури і спорту, сім'ї та молоді Дніпропетровської обласної державної адміністрації : розпорядження голови облдержадміністрації від 28 груд. 2012 р. № Р-991/0/3-12 : Офіційний сайт Дніпропетровської обласної державної адміністрації. – Режим доступу : http://adm.dp.ua/__c2256ea9004fd704.nsf/b07122b559dbcb50c22572ba0052a791/278c876ec50fb297c22579f80029701c.

43. Про затвердження Типового положення про структурний підрозділ місцевої державної адміністрації : постанова Кабінету Міністрів України від 26 верес. 2012 р. № 887. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/887-2012-п>.

44. Про Положення про Міністерство молоді та спорту України : указ Президента України від 24 лип. 2013 р. № 390/2013. – Режим доступу : <http://dsmsu.gov.ua/index/ua/material/7749>.

45. Про регіональну цільову соціальну програму «Молодь Дніпропетровщини» на 2012 – 2021 роки : рішення Дніпропетровської обласної ради від 3 лют. 2012 р. № 239-11/VI. – Режим доступу : <http://oblrada.dp.ua/decisions/27/745>.

46. Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні : закон України від 5 лют. 1993 р. № 2998–XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2998-12>.

47. Ропасєва Г. О. Органи місцевого самоврядування як суб'єкт соціально-педагогічної роботи з громадянської соціалізації молоді у територіальній громаді / Г. О. Ропасєва // Науковий вісник Донбасу. – 2010. – № 4. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/nvd_2010_4_12.pdf.

48. Сталий людський розвиток: забезпечення справедливості : нац. доп. / кер. авт. колективу Е.М. Лібанова ; Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи. – Умань : Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2012. – 412 с.

49. Стратегія розвитку державної молодіжної політики на період до 2020 року : указ Президента України від 27 верес. 2013 р. №532/2013. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/ru/documents/16094.html>.

50. Сурвілайте Д. В. Правові основи процесу формування молодіжної політики / Д. В. Сурвілайте // Актуальні проблеми політики – 2013. – Вип. 49. – С. 174 – 180.

51. Тарасенко Т. М. Модернізація державного управління соціальним розвитком студентської молоді в Україні у сфері вищої освіти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. упр. : спец. 25.00.01 «Теорія та історія державного управління» / Т. М. Тарасенко. – Дніпропетровськ, 2011. – 20 с.

52. Тименко В. М. Тенденції розвитку європейської державної молодіжної політики / В. М. Тименко // Духовність особистості. – 2012. – Вип. 1 (48). – С. 164 – 169. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/domtp_2012_1_19.pdf.

53. Чугаєвська Л. В. Молодіжна політика та проблеми соціалізації молоді / Л. В. Чугаєвська // Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент. – 2010. – Вип. 4. – С. 97 – 103.

54. Формування регіональної молодіжної політики: думка молоді. – К. : ГО «Молодіжна альтернатива», 2012. – 156 с.

55. Шевцова Ю. М. Особливості роботи з молоддю в контексті людського розвитку: нова державна парадигма / Ю. М. Шевцова // Державне управління: теорія та практика. – 2012. – № 2. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Dutp_2012_2_19.pdf.

ДОДАТКИ

Додаток А

**Очікувані результати виконання Державної цільової соціальної програми
«Молодь України» на 2009 – 2015 роки, затвердженої постановою Кабінету
Міністрів України від 28 січня 2009 р. № 41**

Найменування завдання	Найменування показників виконання завдання	Значення показників							
		усього	у тому числі за роками						
			2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
1. Створення умов для творчого розвитку особистості	чисельність молоді, залученої до здійснення заходів, спрямованих на творчий розвиток особистості, відсотків	19,2	0,9	0,6	0,3	3,7	4,2	4,6	4,9
2. Створення умов для інтелектуального самовдосконалення молоді	чисельність учнівської та студентської молоді, залученої до участі в інтелектуальних змаганнях, відсотків	0,5					0,1	0,2	0,2
3. Утвердження патріотизму, духовності, моральності та формування загальнолюдських цінностей у молоді	чисельність молоді, залученої до здійснення заходів, спрямованих на патріотичне виховання, відсотків	15,6	0,3	0,4	1	2,9	3,1	3,8	4,1
4. Пропаганда та формування здорового способу життя	рівень свідомого ставлення молоді до власного здоров'я та	70,7	0,1	57	0,1	2,9	3,2	3,6	3,8

	боротьби із шкідливими звичками, відсотків									
5. Створення сприятливого середовища для забезпечення зайнятості молоді	чисельність молоді, залученої до здійснення заходів, спрямованих на забезпечення її зайнятості, відсотків	7,1	0,5	0,6	0,6	1,2	1,3	1,4	1,5	
6. Надання фінансової підтримки молодіжним та дитячим громадським організаціям	чисельність молоді, залученої до виконання програм молодіжних і дитячих громадських організацій, відсотків	43,3	1	0,7	3,6	22,4	4,8	5,3	5,5	
7. Забезпечення розвитку міжнародного молодіжного співробітництва	чисельність молоді, яка бере участь у здійсненні заходів у рамках міжнародного молодіжного співробітництва, осіб	30927	210	20	181	6320	7133	8060	9003	
8. Проведення моніторингу становища молоді в Україні	кількість примірників доповіді про становище молоді в Україні, одиниць	1082			800	40	40	101	101	

Додаток Б

Показники оцінки ефективності виконання регіональної цільової соціальної програми

«Молодь Дніпропетровщини» на 2012 – 2021 роки

Додаток 2 до додатка до рішення обласної ради

від 3 лютого 2012 р. № 239-11/VI

Показники оцінки ефективності виконання програми

I. Кількісні показники виконання програми

Назва напрямку діяльності (пріоритетні завдання)	Кількісні показники виконання програми								
	Найменування показника	Одиниця виміру	Усього за програмою	Значення показника по роках					
				2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	II етап 2017 – 2021 рр.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Створення умов для інтелектуального самовдосконалення молоді, творчого розвитку особистості	проведено заходів	заходи	165	15	16	16	16	17	85
	охоплено осіб	особи	52700	5000	5250	5300	5300	5350	26500
2. Утвердження патріотизму, духовності, моральності та формування загальнолюдських цінностей	проведено заходів	заходи	50	5	5	5	5	5	25
	охоплено осіб	особи	58300	5000	5400	5800	6000	6100	30000
3. Пропаганда та формування здорового способу життя	проведено заходів	заходи	186	17	18	18	19	19	95
	охоплено осіб	особи	100000	9000	9250	9300	9380	9450	50000
4. Створення сприятливого середовища для забезпечення зайнятості молоді	проведено заходів	заходи	405	38	38	39	40	40	210
	охоплено осіб	особи	151450	14500	14500	14750	14800	14900	78000

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
5. Надання підтримки молодіжним і дитячим громадським організаціям	проведено заходів	заходи	140	12	13	13	14	15	73
	охоплено осіб	особи	134150	12700	12750	12800	12900	13000	70000
6. Інтеграція українських молодіжних організацій до відповідних європейських та світових організацій	проведено заходів	заходи	116	10	11	11	12	12	60
	охоплено осіб	особи	12900	1000	1150	1200	1250	1300	7000
7. Організаційне, науково-методичне та інформаційне сприяння здійсненню державної молодіжної політики	проведено заходів	заходи	140	13	13	13	14	14	73
	охоплено осіб	особи	23000	2200	2200	2200	2300	2300	12000
8. Правовий захист та правова освіта молоді	проведено заходів	заходи	136	12	12	13	14	15	70
	охоплено осіб	особи	15900	1500	1500	1550	1600	1650	8500

II. Якісні показники виконання програми

Програма забезпечить: підвищення ефективності реалізації державної молодіжної політики у Дніпропетровській області, створення необхідних сприятливих умов для соціального становлення та розвитку молоді, безпосередньої участі молоді в суспільних перетвореннях на засадах соціального партнерства, підвищення заінтересованості молоді у здобутті освіти, збільшення кредитування на її здобуття, поліпшення рівня навчальної та виховної роботи, створення більш ефективної системи пошуку, навчання, виховання та самовдосконалення обдарованих дітей та молоді, залучення учнів та студентів до наукової і науково-технічної діяльності, розширення співпраці закладів освіти з молодіжними та дитячими громадськими організаціями щодо реалізації освітньо-

виховних програм, удосконалення діяльності органів студентського самоврядування, поліпшення умов проживання студентів у гуртожитках, розв'язання побутових проблем, позитивні зрушення в розв'язанні проблем зайнятості молоді, збільшення кількості працевлаштованої молоді на 10% в порівнянні з попереднім роком, забезпечення бажаних тимчасовою роботою у вільний від навчання час, залучення учнів, студентів та безробітної молоді до громадських робіт, створення умов для підприємницької діяльності молоді, зокрема, підтримка її розвитку на селі, поліпшення соціальної роботи з молоддю, з молодими сім'ями, молодими інвалідами, сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, з особами, які повернулися з місць позбавлення волі, залучення до цієї роботи молодіжних громадських організацій, волонтерів, здійснення заходів стосовно задоволення потреб молоді в житлі, удосконалення механізму та збільшення обсягів надання за рахунок коштів Державного бюджету України пільгових довгострокових державних кредитів на будівництво та придбання житла молодим сім'ям і молодим громадянам, формування у молоді основ гуманістичного світогляду, пріоритетності високих моральних, культурних, загальнолюдських цінностей, утвердження почуття патріотизму та національної самосвідомості.

**Заступник голови обласної ради
по виконавчому апарату –
керуюча справами**

Т. ДАЦЬКО

